

Praznik delovnih ljudi, 1. maj je pred vrati. Delovni kolektivi številnih gorenjskih podjetij pripravljajo v prostih dneh skupne izlete. Ko smo se pozanimali, katere kraje so si izbrali, smo v Trzinu zvedeli, da bodo šli na množični izlet v Podlublje na jugoslovansko - avstrijski meji, kjer bo ljudsko rajanje. Na praznik bodo kamioni trziških podjetij brezplačno vozili izletnike v vse planinske postojanke, predvsem do kočice Pod Storžičem. Av-

to-moto društvo Trzin pa pripravlja množični izlet v neznan smer.

Delovni kolektivi iz Škofje Loke bodo obiskali stare partizanske kraje v loških hribih; nekateri izletniki se bodo ustavili v Cerknem.

Prebivalci Radovljice se bodo 1. maja pridružili delavcem »Verige« in »Pletenine« iz Lese, ki prirejajo izlet na Talež nad Ribnem. V Kroplu, Kamni gorici in drugih vaseh na desnem bregu Save so se odločili za obisk partizanske vasice Jamnik.

Sindikalni podružnici iz »Elana« in

Bolnice v Begunjah imata za 1. maj v načrtu pohod na Prevalje pod Begunjsko.

Nekateri Kranjčani bodo v prazničnih dneh obiskali Jošt in pa slap Šum v Besnici.

Jeseničani bodo šli na prvomajске izlete na Poljane, na Korensko sedlo in v Radovno. Člani sindikalne podružnice jeseniške železniške postaje bodo na praznik dela obiskali Črni vrh, Kranjsko goro in Zgornjo Savsko dolino.

Usem bralcem, naročnikom in delovnim ljudem čestitamo k Prazniku dela CASOPISNO ZALOŽNIŠKO PODJETJE »GORENJSKI TISK«

GLAS

GORENJSKE

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNIH LJUDI ZA GORENJSKO

LETO X. — ST. 34 — CENA DIN 10.—

Kranj, 29. aprila 1957

PO SPOMLADANSKIH POTEH

Prijetni so pomladni cvetovi. Njihova lepota ni samo v barvnih nadih, marveč zlasti v tem, da slutimo v njih novo življenje. Ta ali oni cvet bo morda zamorila slana in potrgal vihar, drugi pa bodo slavili zmago nad zimo in dali kasneje bogat sad.

Prispodoba proletarskega spomladanskega praznika! Kolikokrat je Prvi maj oblivala kri proletarcev, a vedno znova je pomenil novo delavsko zmago. V svojem ognju je kalil zavest, solidarnost in discipliniranost delavskega razreda, zato je vedno predstavljala naraščajočo življenjsko moč in zmogovitost proletariata. Zato je Prvi maj praznik borbe in zmage, triumfanje plemenitih človeških idej, novih odnosov med ljudmi in narodi.

Človeški rod je od nekdaj hrepenel po pravici. To hrepenenje je tkal v pravljice, v pesmi, pisal ga je na svoje prapore. Toda pravljica je ostajala samo pravljica, človek je bil sočloveku še vedno vojak, krivica se je po zunanji podobi spreminjala, v svojem jedru pa je postajala še hušja. Sele proletarcev je prišel do spoznanja, da je treba izkoriščevalski družbi poprej izpodbiti materialna tla, da bi na ruševinah lahko zgradili nov svet.

Pri nas je zdaj prijetno praznovati Prvi maj. Počitek, prvomajski izleti, praznična sproščenost. Morda je v teh besedah čutiti skoraj drobec zavisti starejše delavske generacije, ki je praznovala ta delavski dan v vse drugačnih pogojih, v čisto krvavih spopadih s kapitalom. Toda ne, to ni zavist. Človek, prežet s proletarsko moralno, uživa v tem, da je priboril sorodstvo to, kar mu gre, in se le skupaj z njim veseli sadov svojih borb in dela.

Utrli smo si svojo pot, pot samoupravljanja. To samoupravljanje je postalo temelj naše družbene ureditve in matica novih družbenih odnosov. Sami upravljamo z delom svojih rok. Sadovi tega dela odpravljajo zaostalost, pomenijo napredek, ki bogati delovnega človeka. Korakov na tej poti ne spremlja samo pesem, marveč tudi nezbežni napori. Staro se še ovija okrog novega, se upira, čeprav zaman. Skozi vse težave pa nas vabi prijeten cilj: svobodnega človeka vredno življenje.

Vsem, ki stopajo po tej poti in čutijo v svojem srcu pomlad, pritrčen: **Zivel naš prvomajski dan!**

Ta naš prvomajski klic pa naj seže hkrati čez vse oceane, k vsem, ki jim je resnično pri srcu svoboda in pravica delovnega človeka, mir, enakopravnost in ustvarjalno sožitje med narodi.

V ničemer ni večje lepote kot v veličini ustvarjalnega človeškega življenja.

Ustvarjamo: Nove tovarne, nove izdelke, ceste, hidrocentrale, spreminjamo naravi obraz. Toda ne ustvarjamo le materijalnih stvari, marveč še mnogo več in veličastnejše. Med ljudmi nastajajo novi odnosi. Povsod: v to-

varni, v komuni, v družini. Ti novi odnosi pronicajo polagoma, da se včasih niti dobro ne zavedamo. Ko pa nas kdo na to spomni, nam je morda celo malce nerodno, ker tega prej nismo bili vajeni in ker nam je še v napotje stara navlača, Fevdalec in kapitalist sta pridigala katekizem, mi pa se ravnamo po proletarski morali. V tem je razlika kot noč in dan. Katekizem je učil ljubezen in enakost med ljudmi, hkrati pa je branil sistem, v katerem velika riba žre manjšo, v katerem je žena moževa sužnja, nezakonski otrok pa »pankrt«, prižgal je enakost in hkrati hvall družbo, v kateri se je na eni strani nakopičilo nezasišeno razkošje, na drugi pa obupna beda. V duhu proletarske morale pa je podražbljenje sredstev, upravljanje po neposrednih proizvajalcih, proletarska morala nam naroča, da mora biti korist posameznika v skladu z interesi skupnosti, da moramo ustvarjati pogoje za dejansko, ne le formalno enakopravnost žena, da posvečamo družini, ki temelji na tovariških odnosih, vso skrb družbe itd.

Seveda se borimo dostikrat še sami s seboj, s podedovanimi slabostmi, s predsodki. Premagovati samega sebe pa je najteže. Vendar — ljudje v tej borbi rastejo v svoji človeški veličini. In — mar je kaj lepšega kot to, kar človeka dviga, plemeniti?

Zelo običajna zgodba. On je dolgo iskal delo. Ponujal je gospodarjem svoje roke, pa so ga odklanjali:

»Ne potrebujemo vas.«

On se je začel čutiti kot sila drobena, nepotrebna številka v človeškem mravljišču. Ta občutek je bil hušji kot lakota in suh žep.

Ščasoma je ugotovil, da v svoji preprostosti dela ni znal pravilno iskati, kajti vedno znova je, kot ob zid, trčil ob besedo: protekcija.

Zato potem ni več iskal dela, ampak protekcijo. In ko je po dolgem času našel majčkeno protekcijo v obliki daljne zlahte, je dobil drobec kos kruha.

Potem je delal. Delal in mislil. Mislil pa so se vrtele samo v ozkem vsakodnevnom krogu. Mislil je na to, koliko mu bo ostalo od zasluzka, da bi v soboto in nedeljo lahko šel z dekletom na ples. Ko se je poročil, je mislil na obroke za pohištvo in na to, kako bi oblekel otroka.

Posebno huda misel, pred katero ni bil nikoli varen in ki je zmeraj skrivaj glodala v njem, ob kateri mu je bilo vedno tako, kot bi mu nož porinil v srce, pa je bila:

»Kaj, če postanem spet brezposeln?«

Cesar pa se človek najbolj boji, to se mu najhitreje bliža.

MLADA VLAKOVODJA, KAM TAKO NAGLO?

KAM? POD TOPLO SONCE, V POMLAD IN POLETJE, V VESELO IN BREZSKRBNNO MLADOST!

V hudem času brezposelnosti je začel bolj razmišljati o svojem navskrižju s krivično družbo.

Nato je prišla vojna. Zapustil je tovarno, pa tudi ženo in otroka in odšel v partizane.

Vrnil se je v življenje, ki je bilo novo in je tudi njega čakalo odprtih rok.

Zdaj njegove misli ne krožijo več samo v ozkem krogu kot nekdanj pred vojno. Nekdanjih morečih skrbi, kaj bo prinesel jutrišnji dan, ni več, tudi na upravljanje podjetja, občino, za skupnost. Zdaj je član delavskega sveta in ljudskega odbora. Nič več ni le brezpomembna številka, marveč je soustvarjalec in soupravljalcev.

Toda življenje ni nikdar samo pesem, marveč trdo delo, vedno spremljano z napani in skrbmi. Tudi on se po svoje ubija z njimi. Hoče naprej kot hočemo vsi, saj brez tega ni napredka. Morda hoče včasih hitreje, kot nam dopuščajo dejanske možnosti. Ker to ne uspe, kdaj pa kdaj zarobanti čez vse. Takrat se mu zdi to in ono slabo. Pozabi, kakšen napredek smo že dosegli, ker se ga je že tako navadil. S tem je tako, kot če oblečeš novo obleko: nekajkrat se v njej sila prijetno počutiš, potem pa ti občutki splahnijo. Ali pa, če se preseliš v hišo ob železniški progi, po kateri nenehno ropotajo vlaki: prve noči ne spiš, potem se navadiš, nekoč pa planeš iz spanja zato, ker je nenadoma prenehal običajni ropot; zbudi te tišina.

Kako bi se on in mi vsi včasih kar zdrznili, če bi kdo za šalo rekel: »Kaj bi bilo, če bi se morali nena-

doma vrniti spet v staro življenje?« Tokrat je njemu in z njim vred nam vsem tako prijetno ob misli, da »včeraj« ne more nikoli postati »danes« ali »jutri«.

Takole mi je on zadnjič dejal: »Veš, tako se mi zdi včasih, kot da sem živel samo polovično življenje do odhoda v partizane in šele odtlej se čutim kot človek, ki ga družba priznava v polni vrednosti. Sele zadnje desetletje lahko polno živim, prej je bila kot nekakšna priprava na življenje, ki se je zame začelo šele zadnje dobro desetletje.

Le prenekateri čuti tako: od osvoboditve dalje se je življenje napopolnilo z novo, bogatejšo vsebino. Toda v pojem dela smo že vključili ne le delo pri stroju, marveč tudi sodelovanje v upravljanju gospodarstva in drugih področij družbenega življenja. Od stroja in doma si odpiramo obzorja na širše: v komuno, republiko, državo. Seveda ne gre vse gladko. Včasih, ko glasujemo o delitvi dobička, nas ščiplje misel: »Čemu si ne bi vsega razdelili, zakaj naj dajemo dobiček še za to in še ono; kaj bom imel osebno od tega?« Potem pa le s ponosom pripovedujemo: »Mi pa dobička nismo vsega pojedli, marveč smo z njim podprli še to in to, kar bo koristilo vsej komunici.« Ponos pa je v teh besedah zato, ker čutimo, da smo ravnali tako, kot nam velevala socialistična morala.

Tako pa ravnamo ne zato, ker bi bili mi sami po sebi boljši, marveč zato, ker živimo v okoliščinah, ki omogočajo, da smo taki. Zato je tudi v nas pomlad. **Z.**

naš razgovor

K stanovanjskim blokom tudi zavetišča in igrišča

V tem tednu smo povabili na pomenek predsednico Sveta za varstvo družine pri ObčLO Kranj Marijo Strajnerjevo in ji zastavili nekaj vprašanj. »S kakšnimi zadevami se vaš svet zadnje čase največ ukvarja?«

»Poglavitna stvar, o kateri trenutno precej razpravljamo, je vprašanje vzgoje in čuvanja otrok zaposlenih staršev. Predvsem zaradi tega, ker zmogljivost obstoječih vrtec kmalu ne bo zadovoljila niti najnujnejših potreb. Rešitev je možna samo, če bodo na razpolago prostori.«

»Kakšne možnosti ste predvideli za pridobitev potrebnih prostorov?«

»Pred dnevi je bila pri našem svetu ustanovljena posebna komisija, ki naj bi v najkrajšem času sestavila perspektivni načrt za gradnjo otroških ustanov. Ker za nove vrtece in jasli občina verjetno še nekaj let ne bo imela dovolj proračunskih sredstev, bo komisija morala predvideti cenejše rešitve.«

»Se je svet že za katero odločil?«

»Prav te dni smo se sestali skupno s komisijo in izrečenih je bilo več predlogov za ustanovitev

zavetišč brez hrane, za organizacijo čuvanja dojenčkov, za nadzor otrok na igriščih ipd. Starši bi potem lahko prepustili otroke varuhu le za tisti čas, ko so odsotni. To bo prav prišlo marsikateri delovni materi, ki sicer težko plača razmeroma visoko oskrbnino v vrtcu. Na trg ali po drugih opravkih bo potem lahko odšla brez skrbi.«

»Kje naj bi uredili taka zavetišča in igrišča?«

»Vsekakor v strnjanih naseljih. Prostore bo treba predvideti že v načrtih za nove stanovanjske bloke, ki jih bodo v Kranju gradili pri Vodovodnem stolpu, na Zlatem polju in drugod. Potrebe po takem zavetišču so največje v Strazišču in na Zlatem polju. Prednost teh zavetišč bo tudi v tem, da bodo v neposredni bližini stanovanj.«

»Koliko otrok je zdaj v kranjskih vrtcih?«

»Obadva sta polno zasedena. V vrtcu »Tugo Vidmar«, ki lahko sprejme 80 otrok, je vpisanih 90, vrtcu »Tatjane Odrove«, v katerem je prostora za 30, pa obiskuje dnevno 50 do 60 otrok. Šolski otroci se zadržujejo v zavetišču pri Peterlinu, kjer se jih 80 tudi hrani.« je zaključila tovarišica Strajnerjeva.

-ey

TE DNI PO SVETU

Δ V arabski kraljevini Jordan je še štiri dni obsedno stanje. Mladi kralj Husein je razpustil staro vlado, postavil novo in uvedel diktaturo. Nekateri menijo, da bo razgnal tudi skupščino, če bo nasprotnovala njegovim načrtom. Zaprli so okrog 200 voditeljev opozicijskih strank. S posebnim ukazom so policijske sile postavili pod poveljstvo vojske. Uvedena je stroga cenzura tiska in radia. Izhod na ulice pa je prepovedan. V glavnem mestu Amanu se prebivalstvo lahko oskrbuje z živilci in drugimi potrebščinami samo med 10. in 12. uro, v drugih mestih pa samo po eno uro dnevno. Vse ostali čas ljudje ne smejo zapustiti svojih stanovanj.

Δ V zvezi z novo krizo na Bližnjem Vzhodu je tudi okrepljene ameriške pomorske sile v vzhodnem Sredozemlju. Več ladij iz sestava ameriškega atlantskega brodogradilnega podjetja je odplulo v Sredozemsko morje, med njimi ladje za izkrcavanje pehote in tankov.

Δ Egiptovska agencija MENA poroča, da so v zadnjih dneh aretirali v Jordanu skoraj 1000 ljudi, med njimi bivšega ministrskega predsednika. Nekateri časopisi trdijo, da je kralj Saudske Arabije čestital jordanškemu kralju k obnovi reda v državi. Baže sta oba kralja v stalni telefonski zvezi.

Δ Včeraj so v Amanu objavili ukaz o ustanovitvi naglih vojaških sodišč. Kralj je imenoval tudi vojaškega guvernerja države in glavnega mesta. Proti razsodbam vojaških sodišč, kot pravi ukaz, ni pritožbe.

Δ Poročajo, da sta Egipt in Sirija predlagala Saudovi Arabiji, naj bi vse tri države poslale v Jordan posebno komisijo, ki bi preučila položaj in svetovala kralju Huseinu.

Δ Po poročilih nekaterih nemških, francoskih in norveških inštitutov se je precej povečala radioaktivnost ozračja nad Evropo. Povečala se je koncem preteklega tedna.

Δ Sirska vlada je demantirala poročila nekaterih tujih agencij, po katerih je Jordan zahteval, naj sirske čete zapustijo jordansko ozemlje. Predstavniki sirskega zunanjega ministrstva je izjavil, da so sirske čete na jordanskem ozemlju samo zato, da se postavijo v bran skupnemu sovražniku — Izraelu.

Δ Predstavniki jugoslovanskega sekretariata za zunanje zadeve je na redni petkovi tiskovni konferenci izjavil, da jordanske krize ne more rešiti tuje mešavanje.

Δ Varnostni svet na sobotni seji, posvečeni Sueskemu prekopu, ni privolil v anglofrancoske zahteve, pa tudi ni sprejel egiptovske deklaracije o prekopu. Nekateri ameriški časopisi menijo, da je v sporu o Sueskem prekopu dokončno zmagal Egipt.

Δ Agencija France Presse poroča, da je vojni zločinec Ante Pavelić, čigar izročitev je nedavno zahtevala jugoslovanska vlada, pobegnil iz svojega stanovanja v Buenos Airesu v Argentini. To so ugotovili v trenutku, ko so ga organi argentinske policije hoteli aretirati. Baže je policijski minister ukazal vsem argentinskim policijskim enotam, naj Pavelića takoj izsledijo.

IZDAJA ČASOPISNO ZALOŽNIŠKO IN TISKARSKO PODJETJE »GORENJSKI TISK« / DIREKTOR SLAVKO BEZNIK / UREJA UREDNIŠKI ODBOR - ODGOVORNI UREDNIK MIRO ZAKRAJSEK / TELEFON UREDNIŠTVA ST. 475, 397 — TELEFON UPRAVE ST. 475 / TEKOČI RAČUN PRI KOMUNALNI BANKI V KRANJU 61-KB-1-2-135 / IZHAJA OB PONEDELJKIH IN PETKIH / LETNA NAROČNINA 600 DINARJEV, MESEČNA 50 DINARJEV

Zveza borcev NOV v Begunjah na Gorenjskem vabi vse borce, aktiviste in ostalo prebivalstvo na praznovanje

KRAJEVNEGA PRAZNIKA 4. MAJA V BEGUNJAH

Na ta dan je bilo osvobojenih iz zaporov v Begunjah 680 talcev, katere so imeli zaprte Nemci.

Poleg proslave bo tudi odkritje 4 spomeniških obeležij v Begunjah, na onih krajih, kjer so Nemci med okupacijo streljali talce. Svojci padlih, udeležite se odkritja spomenikov.

Začetek proslave v nedeljo, 5. maja ob 8,30 uri. Zbirališče pred Gasilskim domom v Begunjah.

Avtobusna zveza Lesce—Begunje zagotovljena.

ZB NOV Begunje

v nedeljo smo zabeležili

ZALNA SVEČANOST NA OKROGLEM

Včeraj je bila na Okroglem pri Kranju žalna svečanost v spomin petnajstletnice smrti junških skojevcev. Vreme, ki je preteklo nedeljo preprečilo prireditev, je bilo tokrat zelo lepo, tako da se je na prireditvi zbralo nad 2000 ljudi. Uvodni nagovor je imel tov. Pintar, ki je pozdravil vse navzoče. Med igranjem žalostinke kranjske godbe so prišle h grobu patrulje predvojaške vzgoje. Tov. Iztok Žagar, edini preživeli iz skupine skojevcev, je nato povedal, kako so v duplini nad Savo tovariši junško umirali. Za tem so delovni kolektivi in šole položili na grob vence. Sledilo je še nekaj recitacij in pesmi pevskega zbora iz Nakla, nato pa ogled dupline. SL.

STRELSKO SREČANJE V BOHINJSKI BISTRICI

Boh. Bistrica, 28. aprila. Danes dopoldan je bilo v Bohinjski Bistrici prijateljsko strelsko srečanje med domačimi in strelci iz Bohinjske Srednje vasi. Zmagali so domačini z 946 krogi. Cr.

OKRAJNO PRVENSTVO V ODOBJKI NA JESENICAH

Jesenice, 28. aprila. V počastitev obletnice Osvobodilne fronte in praznika dela, je bilo danes na Jesenicah okrajno prvenstvo v odbojki, ki ga je priredila okrajna zveza TVD Partizan. Pomerili so se člani, članice in mladince iz Kranja, Radovljice, Bleda, Kroke, Zirovnice, Stražišča, Gorij, Blejske Dobrave in Javornika. Manjkali so Jeseničani, ki so se tokrat pokazali nedisciplinirane. Med člani prvega razreda je zasedlo prvo mesto moštvo iz Kroke, med člani drugega raz-

reda Kranjčani, med članicami prvega razreda Radovljica, med članicami drugega razreda Kropa in med mladinci prav tako Kropa. U.

POMLADNI PATROLNI TEK V POČASTITEV PRAZNIKA DELA NA JESENICAH

Jesenice, 28. aprila. Občinski strelski odbor Jesenice je organiziral danes dopoldne na strelišču Matije Verdnika na Jesenicah pomladni patrolni tek, ki se ga je udeležilo 38 ekip. Med člani je zmagala ekipa strelske družine Matije Verdnika, med članicami ekipa strelske družine Matije Verdnika Jesenice, med mladinci ekipa strelske družine Triglav Javornik, med mladincami ekipa strelske družine Triglav Javornik in med pionirji ekipa strelske družine Matija Verdnik Jesenice. Nastopale so tudi ekipe posameznih obratov Železarne in druge. Cr.

BOKSARSKI TURNIR V POČASTITEV OBLETNICE OF

Jesnice, 28. aprila. Boksarski klub Jesenice je priredil v soboto zvečer v dvorani domačega Partizana boksarski turnir v počastitev obletnice OF. Razen domačinov so nastopili tudi najboljši boksarji kluba Odred iz Ljubljane. Na turnirju, ki so se ga Jeseničani udeležili polnoštevilno, so zmagali: V polvertelj kategoriji Aleksič (Odred Ljubljana), v verter kategoriji Zen (Jesen.), v polsrednji kategoriji Amžur (Odred Lj.) in v poltežki kategoriji Sefer (Odred Lj.). Na programu so bili tudi nastopi parov v ostalih kategorijah. Boksarji so občinstvo tako navdušili, da bodo v soboto ponovno nastopili.

TRIGLAV — RUDAR

74:47 (32:20) Kranj, 27. aprila. Današnje prvenstveno tekmo z Rudarjem so košarkarji Triglava s precejšnjo razliko v koših odločili v svojo korist. Razigranim Kranjčanom nasprotnik ni predstavljajal resne ovire. Najučinkovitejši za Triglav je bil Peri in Tavzel za Rudarja. S. L.

TRIGLAV : OLIMPIA

21:82 (9:34) Kranj, 28. aprila. Novo ustanovljena ženska ekipa je danes igrala prvo prvenstveno tekmo z Olimpia iz Ljubljane. Proti rutinirani ekipi Olimpie so bile domače igralke popolnoma brez moči. S. L.

PATROLNI TEK NA PRIMSKOVEM

V počastitev Dneva mladosti je SD »Stane Kovačič« s Primskovega priredilo v nedeljo, 28. t. m. patrolni tek, na katerega so bili vabljeni vsi strelci kranjske občine. Za člane in mladince je bila proga dolga 2000 m, za članice in mladinke pa 800 m. Na 2000 m so zmagali strelci iz Preddvorja z 230 točkami, na 800 metrski progi pa strelke iz »Savce« Kranj z 208 točkami. Cr.

PARTIZAN NAKLO : TRŽIČ B

6:1 (2:1)

SLEHERNI, KI BO IGRAL LOTERIJO RDEČEGA KRIZA, LAHKO KORISTI SEBI, ISTOČASNO PA BO POMAGAL ZGRADITI OTROŠKO OKREVALIŠČE NA DEBELEM RTIČU OB JADRANSKEM MORJU. JAVNO ZREBANJE BO 12. MAJA LETOS V LJUBLJANI

Spremenljivo, vendar v glavnem suho in brez bistvenih padavin.

naša kronika

OBLO KRANJ JE RAZPRAVLJAL O VODOVODIH

V četrtek, 25. t. m. je bilo na dnevnem redu seje Občinskega ljudskega odbora Kranj sklepanje o finansiranju vodovoda Trstenik, razprava o gradnji in finansiranju zasavskega vodovoda (Trboje — Smlednik in Orehek — Podreča — Smlednik). Občinski ljudski odbor bo že letos predlagal zborom volivcev uvedbo posebnega krajevnega samoprispevka za zasavski vodovod. Odborniki so v nadaljnji razpravi govorili tudi o razširitvi vodovoda na območju mesta, kakor tudi na pokrajevju. Podrobneje bomo o tem še poročali.

POSVET O DRUŽENEM UPRAVLJANJU V ŠOLSTVU

V petek je bila razširjena seja Občinskega odbora SZDL Kranj, skupno s Svetom za šolstvo ObLO. Na seji so bili tudi predstavniki šolskih odborov in šolskih upraviteljstev. Razpravljali so o doseženih rezultatih in nalogah družbenega upravljanja v šolstvu.

RAZSTAVA OB 80-LETNICI PISATELJA DR. IVA SORLIJA

Ob 80-letnici pisatelja dr. Iva Sorlija je minuli torek priredila Študijska knjižnica v Kranju razstavo njegovih del. Čeprav razstava ne zajema vseh njegovih del, pač pa le najvažnejša, nudi ogled vendarle dovolj verno sliko ustvarjalčevega dela, ki ni majhno. — Vrh razstave tvori 6 obežnih zvezkov pod naslovom »Izbrani spisi«, medtem ko so pod steklom razstavljene revije, v katerih je dr. Sorli

priobčeval zlasti krajše literarne sestavke, dalje knjige in končno prevodi iz španščine in francoščine ter tipkopis njegove drame »Blodni ognji«.

Dokaj okusno opremljeno razstavo poživljajo: pisateljev portret v olju — delo slikarja Belca iz leta 1953, razne slike ter pisateljevi rokopisi. aa

PREŠERNOV PEVSKI ZBOR V POČASTITEV 1. MAJA

V počastitev 1. maja bo Prešernov pevski zbor iz Kranja sodeloval v torek, 30. aprila na svečani akademiji v Skofji Loki s sporedom sodobnih in narodnih pesmi. V nedeljo, 5. maja bo obiskal Prešernovo rojstno hišo v Vrbi. Istega dne bo priredil tudi dva koncerta, popoldne v Breznici, zvečer pa v Begunjah. Spored bodo izvajali moški, ženski in mešani pevski zbor pod vodstvom dirigenta Petra Liparja. -ar

BRIGADA »MAKS KRMELJ« PRVIČ UDARNA

Stenjak, 25. aprila. Brigadirji in brigadirke brigade »Maks Krmelj« na otoku Stenjaku so se včeraj zbrali na svečani brigadni konferenci. Brigada je odšla na otok Stenjak v začetku meseca parila, kjer urejuje otok v prijetno letovišče za gorenjske otroke. Mladinci so v tem času že mnogo naredili, zato je bila včeraj brigada proglašena za enkrat udarno, hkrati sta bila proglašena dva udarnika, trja pa so bili pohvaljeni. Brigadirji in brigadirke se na otoku dobro počutijo. Lj.

16. NADA JE ZMAGALA

PONEDELJEK

Nada se je že od nekdaj veselila pomladanskih izletov z očetom. Nadeve jima je bila priljubljena vasica Jamnik, pa tudi na Jošta sta jo večkrat mahnila skupaj. Oče je rad hodil po tistih poteh, ki jih je že kot partizan nešteto krat premeril, le da hoja takrat ni bila tako brezskrbna in se ni mogel ustavljal ob cvetočih češnjah.

Pred dvema leti, bilo je 2. maja, se je družina kot običajno odpravila na majski izlet. Spet so se ustavili na Joštu. Po okreplilu sta se oče in mati pridružila znancom, Nada pa je s sestro in bratom ostala na vrhu. Razgled je bil tisti dan čudovit. Slikovito dolino Save so v daljavi visoko zapirale gore. »Vidiš Triglav?« je pokazal brat Stane z roko proti Julijcem. Bil je navdušen planinec. »Ko boš prehodila toliko strmin kot jaz, se bom pred teboj mnogo spoštljiveje odkril, kot doslej,« jo je zbadal. »Te velikane pa že raje gledam iz daljave,« mu je odgovorila. »Samo vseh še ne poznam po imenu.«

»Hočete daljnogled?« je prijazno vprašal bratov sošolec, ki se jim je prav tedaj pridružil s temnolasim fantom. »Prosim, z veseljem!« je sprejela ponudbo Nada. Prijazni Stanetov znanec je nato vse tri seznanil s svojim spremljevalcem Mitjem. Nada je zvedela, da je bil partizanski kurirček. Takoj so postali zaupljivi. Mnogo so si imeli povedati in ko so prišli nazaj v kočjo, so bili že kot stari prijatelji. Tudi oče in mati sta bila dobre volje. Preživeli so prijetno popoldne.

Sele ko se je zmračilo, so odšli v dolino. Nada in Mitja sta za nekaj metrov zaostala. Nista mnogo govorila, toda oba sta si želela, da bi ta pot trajala še dolgo, dolgo... Mitja je utrgal vejico češnjevih

cvetov in jo podaril Nadi — namesto besed, ki jih tedaj še ni upal izreči. »Rada imam to cvetje,« je dejala Nada, in že za Novo leto imamo v našem domu vsakočkrat v vazi belo češnjevno vejico. Mitja ji je bil všeč. Nj je motilo, da je imel desno oko umetno, stekleno. Ničesar ga ni vprašala, a kasneje ji je povedal, da ga je ranila nemška granata.

Na križišču ob vznožju Jošta so se razšli. Mitja se je tisti večer odpeljal v Ljubljano, kjer je živel s svojimi starši. Z Nada sta si redno dopisovala in večkrat jo je tudi obiskal. Njen oče je imel fanta rad, le včasih ga je ob stoterih pomilovalnih vprašanjih sosedov zaskrbelo, kako bo z Nadino bodočnostjo, če se Mitju kaj zgodí in bo izgubil še drugo oko. Soseda je prepričevala mater, da je Nade škoda za invalida. Pri njenem sinu ji ne bi ničesar manjkalo. Poslovodja je in Nada bi po poroki lahko ostala doma. Tako pa, kaj se ve? Mati je opozorila hčerko na vse to, vendar je dekle vztrajalo pri svojem: »Saj imam svoj poklic,« je odgovorila, »zato me življenje nič ne skrbi.«

Ko je naslednjo nedeljo prišel Mitja spet na obisk, je bilo v zdušje v Nadinem domu nekam moreče. Spoznal je, da se je nekaj zgodilo, da je prav on kriv temu razpoloženju. Samo Nada se ni spremenila.

—▲—

Nekaj mesecev po tistem se ni več oglašil, četudi ga je Nada vabila. Pred vrati je bil spet maj. Tedaj je prejel razglednico. »Pričakujemo Te, gremo na tradicionalni izlet na Jamnik.« Podpisana je bila Nada in vsi njeni domači. Mitja bi najraje zavriskal od nenadnega veselja, pa je le komaj slišno dahnil: »Nada je torej zmagala.« -cy

VELESALOM NA ZELENICI

ŠTEFE NI RAZOČARAL

Zelenica, 28. aprila. Danes je bil tukaj osmi tradicionalni velesalom. Udeležilo se ga je 88 tekmovalcev, od tega 10 članic in 78 članov. Proga je bila zelo nagnjena, dolga 2000 metrov s 600 metrov višinske razlike in 57 vratel. Kot smo pričakovali, nas naš trenutno najboljši vozač Janez Stefe ni razočaral. Vozil je odlično in pustil za soboj vse Avstrijce. Pri ženskah je plasman nekoliko drugačen, kot smo predvidevali. Mlada Krista Faneli iz Raven je zasedla prvo mesto pred Avstrijko Spentalovo in večkratno...

državno prvakinjo Zupančičevo. Med ekipami pa je smučarski klub Ljubelj že tretjič zaporedoma osvojil prehodni lokal.
REZULTATI.
Članice: 1. Krista Faneli - Fužinar Ravne - 1:46,2
2. Erika Spental - ASKO - 1:48,1
3. Slavica Zupančič - Triglav Kranj - 1:54,0
Člani: 1. Janez Stefe - Ljubelj, Tržič - 2:19,3
2. Norbert Lipautz - Bleiberg - 2:24,1
3. Fritz Sölle Bleiberg - 2:24,2

Nogometna liga GNP

Nogometne ekipe, ki tekmujejo v ligi Gorenjske nogometne podzveze, so preteklo nedeljo odigrale peto kolo. Jesensko tekmovalstvo se je zaključilo z zmago loških nogometašev, ki so brez poraza osvojili prvo mesto. Takoj za njimi pa so se uvrstili nogometaši z Jesenic, ki so edini poraz doživeli v borbi s prvakom. Ostale ekipe so po kvaliteti vidno zaostajale in ne bodo mogle niti v spomladanskem delu konkurirati za višja mesta. Prešeren je dosegel tretje, Naklo četrto, Bohinj peto in Bled šestto mesto. Poleg teh moštve sodelujejo v tekmovalstvu tudi B ekipe članov Ljubljanske - primorske lige, Triglava, Mladosti in Tržiča. Njihovi nastopi so izven konkurence in...

niso upoštevani v prvenstveni tabeli. Začetek spomladanskega dela prvenstva je pokazal, da sta favorita še vedno v formi in da bosta res kar sama odločala o bodočem prvaku. Ločani so odigrali že štiri tekme. Tržičkrat so prepričljivo zmagali, v srečanju z Jeseničani pa so doživeli visok poraz. Čeprav še vedno vodijo na prvenstveni tabeli, jih bodo Jeseničani, če bodo s tako solidno igro nadaljevali, kmalu dohiteli. Razlika v točkah je za Jeseničane le še vprašanje časa, saj po srečanju z edinim rivalom Škofjo Loko lahko z gotovostjo računajo, da do konca prvenstva ne bodo več poraženi. O prvaku bo verjetno odločala razlika v golih. Prešeren iz Ra-

Ilirija : Tržič 1:0 (0:0)

Ljubljana, 28. aprila. V 75. minuti nogometne tekme med Ilirijo in Tržičem je igralec na desnem krilu Kozinc prejel žogo komaj 4 metre od gola in jo usmeril na prazen gol. Vratar je nepravilno posredoval, odbil žogo nasprotnikovu igralcu in ta je dosegel končni rezultat 1:0. V prvem polčasu so bili v premoči domači, ki so imeli v 17. in 20. minuti izredne možnosti, vendar jih niso znali izkoristiti. Tik pred polčasom je igralec Tržiča Puškarevič s sedmih metrov zgrešil prazen gol. V drugem polčasu so domači popustili, saj so bili očitno zadovoljni z že doseženim rezultatom. Z izredno igro sta gledalce navdušila pri domačih Haneman, pri gostih pa Zaletel. MS.

14. in 5. maja v Kranju I. mednarodni speed-way

V soboto 4. in nedeljo 5. maja, vsakokrat ob 15. uri, bodo v Kranju I. mednarodne speed-way moto-dirke.

Ta zanimiva športna prireditev bo prav gotovo privabila na dirkališčno stezo v Stražišču zelo veliko gledalcev, saj je mednarodna udeležba nad vse pestra. Dokončno je že prijavljenih 8 poljskih dirkačev, 2 Švicarja, in dve ekipi, ki bosta šteli po 4 člane, iz Avstrije.

Iz naše države pa bodo sodelovali vsi najboljši tovrstni dirkači. Imena kot so Regvart, Mrak, Klemenčič in Lampe, jamčijo, da bo prireditev na res dostojni višini.

Steza je dobro urejena in so na njej že prvi treningi. Upajo, da bodo dirkači lahko dosegli rekordno hitrot.

Prireditev bo vsekakor vredna oglada.

I. A.

ALI OBLO NA JESENICAH NIMA RAZUMEVANJA ZA RAZVOJ STRELSTVA V OBČINI?

Na območju Občinskega ljudskega odbora Jesenice deluje občinski strelski odbor s šestimi strelskimi družinami. V teh družinah je vključenih približno 1000 strelcev. Strelci na Jesenicah imajo si-ecer najboljše strelšče na Gorenjskem, ki edino tudi ustrezno predpisom. Provlzorično strelšče imajo še na Javorniku in v Mojstrani. Strelci iz Kranjske gore pa si že več let prisadevajo postaviti zaslonostrelšče, vendar ne do- bijo za to ustreznega te-rena. Tudi strelska dru-žina v Martuljku, ki je bila šele ustanovljena, bi se začasno lahko posluže- vala strelšča v Kranjski gori.

Težji položaj za strelce pa je vsekakor v Zirovnici. Zirovniški strelci so pred letom z velikim po-letom pričeli graditi stre-lišče za vojaško puško, za katerega so od pristojnih oblasti dobili vsa potreb- na gradbena dovoljenja. Na strelišču so že zaklju- čili s kletnimi prostori, na katerih naj bi stala strelska lopa. Med grad- njo pa je urbanistični načrt občine Jesenice predvidel, da bodo na tem mestu gradili stanovanj- ske hiše in ne športnih objektov. Zato so morali strelci prenehati z grad- njo. Med Zirovniškimi strelci je zato nastalo brecej huđe krvi. Zlasti ke, ker ObLO ne kaže posebnega zanimanja, da bi strelcem dodeli drugo, primerno zemljišče in povrnili škodo, ki so jo strelci utrpeli zaradi do- sedanje gradnje. Prav bi sedanje bilo, da bi ObLO strelcem bilo, da bi ObLO strelcem to škodo poravnal, ker jo je zakrivil pač sam z iz- dajo za to potrebnega do- voljenja.

RADO CARMAN

IZREDNA SEJA ZVEZE ŠPORTOV V KRANJU

V petek, 26. aprila popoldan je bila v prostorih Občinskega ljudskega odbora v Kranju seja Zveze športov, za katero so dali pobudo športni novinarji Radia Ljubljana, republiških in lokal- nih časopisov. Razen članov od- bora Zveze in novinarjev so seji prisostvovali tudi predstavniki športnih društev in klubov kranjske občine. Obravnavali so razna vprašanja in probleme, ki jih imajo ta društva, govorili pa so tudi o zboljšanju propagand- no-diplomatske dejavnosti o špor- tu na Gorenjskem. Cr.

Zadnji športni rezultati

- I. CONSKA LIGA
Ljubljana : Trešnjevka 2:1
Tekstilac : Tribuna 0:1
Jadran : Reka 2:1
LJUBLJANSK - PRIMORSKA LIGA
Mladost : Izola 2:1 (1:0)
Triglav : Nova gorica 5:1 (0:0)

Čopov Jože o praznovanju 1. maja „Ker smo izobesili rdečo zastavo, sem moral plačati kazen 4 krone...“

Joža Čop pred 20 leti s svojim prijateljem planincem Lipovškom

Da bi zvedeli kako so praznovali jeseniški športniki 1. maj pred leti, sem obiskal znanega kralja gora - Copovega Jožeta. Prekinil je delo na vrtu in velet ženi, naj prinese »frdmančka«, nakar sva začela kramljati:

»Večino 1. majev sem preživel v gorah, kamor smo organizirali planinci vsako leto prvomajske izlete. Enkrat smo šli na Triglav, drugič na Skrlatico, tretjič k Valazarju itd. Razen starejših so se udeležili prvomajskih izletov tudi mladi skalaši, od katerih se spominjam predvsem Slavka Koblarja in Andreja Moreta, ki sta kot mlada fantička hodila za nami in prejela 1. maja značke, na podlagi katerih sta že smela hoditi z nami skupno na ture.

Zvečer 1. maja smo se običajno vrnili na Jesenice in se udeležili rajanja, ki je bilo pri Jelenu. Med drugim se spominjam, da sem bil 1908. leta zaradi 1. maja kaznovan z denarno kaznijo - 4 krone. S Tineto Sve-

tino sva poskrbela, da je zavihrala na tovarniškem dimniku na Javorniku rdeča zastava. Tine je splezal z zastavo na dimnik, jaz pa sem spodaj oprezoval. Bila sva izdana in kaznovana, za tiste čase, z dokaj visoko kaznijo.

Tudi zadnja leta pohitim za 1. maj najraje v gore, kjer se počutim najbolje. Kam bom šel letos, še ne vem; morda na Poljane- kamor organizira sindikat Zelezarne množični izlet.

O praznovanju 1. maja mi je povedal Joža še marsikaj zanimivega. Ob koncu kramljanja mi je pokazal zob jamskega medveda, ki je bil najden v Mokriški jami v Kamniških planinah. Htel je pripovedovati, kdo mu je dal zob za spomin, nadalje da je bil najden v višini 1500 m, da je star 60.000 let in podobno. Prijeten razgovor sva zaključila s skleptom, da bova izkoristila letošnje prvomajske praznike za skupni izlet v gore.

P. ULAGA

Razgovor s predsednikom Sveta za šport OLO

Vzoren športnik - dober tovariš

Nega najboljših kranjskih športnikov in predsednika Sveta za šport in telesno vzgojo, Lada Martelanca, sem našel pri treningu. Nekaj časa sem ga opazoval, kako podira keglje. Po končanem treningu sem ga vprašal, koliko jih je podrl.

»864,« je odgovoril. »Kdor je keglač, lahko ve, da je to za običajen trening res dober rezultat.« Na vprašanje, kdaj se je začel ukvarjati s športom, mi je odgovoril:

»S športom sem začel že leta 1930. Takrat sem se vpisal v športno društvo »Korotan« kot nogometaš. Razen nogometa sem še telovadil v šoli in plaval.

Precej časa ste posvetili nogometu in kegljanju. Kateri od teh dveh športov vam je ljublji?

»V mladih letih sem v nogo- metni igri našel večje zadovolj- stvo. Redno sem gledal nogomet- ne tekme in takratni kranjski nogometni »asi« so me vzbodu- dili k temu, da sem resno treniral. Kasneje pa sem se umi- ril. Sedaj mi je po delu v to- varni trening na našem keglji- šču res v zabavo in razvedrilo.«

Kranj je znan kot močno kegljaško središče. Kako je kaj z mladimi močmi?

»Zadovoljen sem, da vam la- ho povem, da je Triglav eden redkih kegljaških kolektivov, ki skrbno pazijo na zaledje. Zato se pri Triglavu ne bojimo, da bi kegljanje v Kranju zamrlo. Mor- da bo nastala vrzel v kvaliteti, vendar upam, da bomo iz mno- žice mladih tekmovalcev dobili tudi nekaj vrhunskih kegljačev. Za primer naj navedem samo Turka, ki je že standardni član naše prve ekipe.«

Kakšno je vaše mnenje kot predsednika Sveta, o šport- nih objektih in o vadiatelj- skem kadru?

»Predvsem menim, da bi bili v večjih gorenjskih mestih naj-

no potrebni športni parki. Na žalost pa v tem pogledu še ni- smo prišli daleč. Predvsem in- dustrijskim središčem kot so Jesenice, Kranj in Tržič bi špor- ni parki mnogo pomagali pri

MED NAJBOLJSIMI Lado Martelanc

dvigu množičnosti kakor tudi kvalitete v športu.

Kako pa ste športniki več- sih praznovali 1. maj?

»1. maj smo praznovali s tek- movanji ali pa smo se zbrali na predvečer in šli na Smarjetno goro, kjer smo kurili kresove. Cutili smo, da je to praznovanje nekaj našega.«

Kaj pa vaši načrti, tovariš Martelanc?

»Kakšnih velikih načrtov ni- mam več. Rad bi videl, da bi »Triglav« obdržal kvaliteto in svoj položaj v kegljaškem špor- tu, ki ga uživa danes, mimo te- ga pa računam tudi na solidno uvrstitev na drž. prvenstvu.«

M. T.

AVTOPROMET KRANJ

OBVESCA
CENJ. POTNIKE,
DA S 1. MAJEM
UVAJA V LJUBLJANI
NOVO
AVTOBUSNO
POSTAJO
V ZUPANČICEVI ULICI
POLEG
PROTESTANTSKE CERKVE
NASPROTI BIVŠE
RESTAVRACIJE SLAMIC

Potniki, turisti, izletniki, poslužite se ugodnih zvez z našimi avtobusi. Ne pozabite, da imajo naši avtobusi iz Ljubljane takojšnje zveze z ostalimi našimi progami.

Ob nedeljah in praznikih izkoristite povratne vozovnice s popustom. Naše redne in povratne vozovnice so cenejše od železniških.

gorenjski obveščevalac

gorenjske bodice

ZDRAVNIŠKA DEŽURNA SLUŽBA
Zdravstveni dom Kranj, Poljska pot 8, telefon 218, naročila za prevoz bolnikov telefon 04.

mi. Postavi se desno ali levo. — Primsko 19, Kranj.
Prodamo 10.000 kom. stare zidne opeke. Interesenti naj se zglase v Pečariji Tržič.
Prodam dobro ohranjen globok športni otroški voziček. — Huje 13.

funkcionarje je brezplačen od Mojstrane do Vrat.

OBVESTILO
Obveščamo, da smo premestili Postajo ljudske milice Predosije v Naklo, ki ima začasno telefonsko številko od 4-02 do 4-05 in 592.
Iz pisarne Tajništva za notranje zadeve Kranj

VSEM ODBORNIKOM OKRAJNEGA ZBORA IN ZBORA PROIZVAJALCEV OLO KRANJ
Na podlagi 1. točke 126. člena v zvezi z 2. odstavkom 127. čl. zakona o okrajnih ljudskih odborih (Uradni list LRS, številka 19-89/52) sklicujem

24. SKUPNO SEJO OBEH ZBOROV
Okrajnega ljud. odbora Kranj, ki bo v ponedeljek dne 6. maja 1957 ob pol 9. uri v sejni dvorani OLO Kranj. Za sejo predlagam naslednji

DNEVNI RED:
1. Obrazložitev spremembe in dopolnitve družbenega plana in proračuna okraja za leto 1957.
2. Imenovanje upravnega odbora okrajnega sklada za gospodarske kadre.
3. Izvolitev sodnikov porotnikov okrajnega sodišča v Kranju.
Po končani skupni seji bosta ločeni seji obeh zborov in sicer

22. SEJA OKRAJNEGA ZBORA IN 25. SEJA ZBORA PROIZVAJALCEV, za kateri predlagam naslednji enak

DNEVNI RED:
1. Razprava in sklepanje o predlogu odloka o spremembah in dopolnitvah odloka o družbenem planu okr. Kranj za leto 1957.

2. Razprava in sklepanje o predlogu odloka o spremembah in dopolnitvah odloka o proračunu okraja Kranj za leto 1957.

3. Sklepanje o soglasju k odlokom ObLO o povračilu dnevnice za službena potovanja.

4. Sklepanje o objavljanju bilanc gospodarskih organizacij za leto 1956.

5. Sklepanje o garanciji podjetju »Peko«, Tržič.
Na seji zbora proizvajalcev je še:

6. Sklepanje o določitvi amortizacije podjetju »Kamnosestvo« Kranj.
Seja okrajnega zbora bo v sejni dvorani OLO, seja zbora

Dva dni, pa še tretjega pol sem gruntal in gruntal, kaj neki bi vam napisal za 1. maj. Da bi šimfal, kakor v vseh prejšnjih bodicah, pa res ne bi bilo lepo. Kar solze mi silijo v oči, če pomislim, da bi koga napočil na bodico prav zdaj, za ta težko pričakovani praznik pomladi. Najbolje bo, če malo pokramljamo! Prav zdajle sem se domislil, da ne bo napak, če vam v kratkem povem, kako je bilo v nedeljo, 21. aprila na Smarni gori.

»Slišiš ti, jutri greva na Smarno goro,« mi je rekla Marjana v soboto zvečer. Hotel sem ugovarjati, ko pa sem zapazil Marjanine uničujoče poglede, sem rajši pogoltnil besedo in se umaknil v sobo. V meni je kar škripalo od jeze. Kakko tudi ne, ko sem se pa zmenil s prijatelji za nedeljsko partijo taroka. Dolgo v noč sem tuhtal, kako bi se izmuznil Marjaninemu izletu, pa mi ni nič pametnega prišlo na misel. Na koncu sem se vdal v kruto usodo in zaspal.

Nedelja. Po malem je rosilo, kar pa ni odvrnilo Marjane od njene namere. Izlet je izlet in konec besedi! Vso pot sem se po malem priduhal in grozil Marjani, češ le pazi se, če se prehladim. To je bilo pa tudi vse, kar sem si upal storiti. Vi moje Marjane še ne poznate...

Ko sva z Marjano rinila v breg, sem se pa le po malem trostal, kajti uvidel sem, da le nisem docela osamljen v svoji nesreči. Skrivaj sem pogledoval po ostalih vrlih zakoncih, ki so prav tako s svojimi ljubeznivimi zakonskimi družicami rinili na Smarno goro. Najbrž so bili tudi oni prisiljeni kakor jaz. Ko sem jih tako gledal, se mi je zdelo, kakor bi se vzpenjali na Golgoto.

Kar živahno je bilo na vrhu gore, posebno še, ker je bila velika noč. Ko sem prodajal zijala, me je zdajci su-

nila Marjana med rebra: »Poglej, kako lep je razgled. Ali ni čudovito v dolini?«

»Ja madonca, zakaj si me pa potlej vlekla gor, če je pa v dolini tako lepo,« sem planil, kakor bi me usekal gad.

»Tih bodi, šupa polomljena! Ti pa res nimaš nobene smisla za lepoto.«

»Prav imaš, Marjana. Vsaj tedaj, ko sem izbiral ženo, bi moral biti bolj izbirčen...«

Marjana me je ošinila z očmi, raztegnila levi kot usti skoraj do ušesa in siknila: »Lepotec.«

Ne vem, kako bi se to pot prepri končal, da se ni prav tedaj oglašil zvonček sv. Antona — patrona vseh zaljubljenih.

»Zvonit grem,« se je zdajci spomnila Marjana, mi obrnila hrbet in odšla proti tistemu famoznemu zvonu, ki ima baje to moč, da tistemu, ki zvoni nanj, pa naj bo to možki ali ženska, skomandira ljubčka ali ljubico.

Tudi jaz sem zvonil na tisti preklicani zvonček, preden sem se ožepil. Se zdaj se spominjam, kako sem ga cel firkele ure gonil samo zato, da bi mi sv. Anton čim lepo babnico skomandiral. Sent, pa ne vem, s čim sem se svetnik tako zameril, da mi je obesil Marjano za vrat. Kaj vem, morda sem mu pa premalo drobiža nasul v tisti šparovec.

Glejte, vseskozi sem si med drugim tudi želel, da bi dobil v zakon ženo, ki bi dobro obvladala strojepisje. Precej namreč pišem, in kako bi bilo prijetno, če bi tiste pisarije kar lepo diktiral. Kako rado se v življenju zasučem: jaz sem hotel diktirati njej, zdaj pa ona diktira meni... Sicer pa, kaj bi se grizel — naposled je to žalostna usoda pre mnogih zakonskih mož.

Tisto popoldne sem našel tudi deklico, ki se je na vse kriplje obešala na zvonček ljubezni, če smem tako ime-

novati tisti tingel-tongel. Kar smilila se mi je punca, pa ustrašil sem se, da utegne v preveliki vnevi še zvon utrgati.

»Zakaj pa tako zvonite?« sem jo nagovoril.

Dvoje solznih oči, ki so govorile o prečutih nočeh, se je zazrlo vame. Vsa zasopla mi je odgovorila: »Oh, veste — moj Francelj noče nič več slišati o meni...«

»Sv. Anton Vas pa tudi ne bo,« sem ji rekel, nato jo pa odkuril okrog ovinka, da me ne bi našla Marjana v tem prijetnem pomenku.

Pa še to vam moram povedati, da je ljubezen hudičevu draga. Za vic sem se postavil zraven Antonove šparkase, kamor mečejo ljubezni žejni ljudje denarne prispevke. O madonca, zaljubljeni ljudje, pa tisti, ki bi se radi zaljubili, so pa res mahnjeni. Rečem vam, kar po sto pa po pet sto dinarjev se metali v tisti šparovec. Po eni plati petsto dinarjev ni niti majhen denar; če pa misliš, da boš dobil od sv. Antona za petsto dinarjev fejest babo ali pa užitnega dedca, se pa tudi hudičevu motiš. Sv. Antonu ne bo nihče pameti solil, pa tudi za drag denar ne. Pri tem fohu je postal pravi mojster — ljubljba dosti, da pa le malo.

Če pa že prosilca ali prosilko usliši, tedaj največkrat obdaruje s kakšnim neunčljivim materalom, kakor je n. pr. moja Marjana. Ta dan sem na Smarni gori še marsikaj videl in še več slišal. Kljub temu, da je bilo še kar prijetno, sem bil le vesel, ko je pod večer padel Marjanin befel: »Ajde stari, greva!«

O tem, kako je sv. Anton mnoge parčke skibical, da so se na vse kriplje onegavili po grmovjih vzdolž vse poti, pa rajši ne bom govoril... Vas pozdravlja

VAŠ BODICAR!

MALI OGLASI

Od privatnikov malih oglasov ne objavljamo pred vplačilom. Cena malih oglasov je: Preklie 20 din, izgubljen 10 din, ostalo 12 din od besede. — Naročniki imajo 20% popusta.

TELEFONSKA ŠTEVILKA NAROČNIŠKO-OGLASNEGA ODDELKA JE: 190

Trgovsko podjetje »Kurivo«, Kranj, telefon 192, obvešča cenjene potrošnike, da razprodaja fiziološke in palice za paradiznike po znižanih cenah — komad po 7 in 5 din. Poslužite se ugodnosti!

Prodajam nova vrata za kmečko peč. Ponudbe oddati v oglašni oddelk.

Prodajam 1 ha polja in stavbno parcelo v bližini Kranja, na kateri so jablane. Napeljana je tudi že voda in elektrika. Naslov v oglasnem oddelku.

Biljard, dobro ohranjen, zelo poceni prodajam. — Sejmišče 1, Kranj.

Prodajam 10 močnih družin Znidaršičevih čebel po 4000 din. — Kokrica 126, Kranj.

Prodajam kobilu staro 10 let z šrebotom. Voglje 38, Senčur.

Prodajam travnik v bližini Kranja. Poizve se v Kranju, Cankarjeva 3.

Zamenjam sobo v centru Kranja za drugo. Vprašati pri gospe Knol, Trubarjev trg 6, Kranj.

Vdovec-upokojenec, dobro situiran z lastnim domom, želi poročiti žensko do 40 let starosti, postave močne, srednje velikosti, s primernim premoženjem. Ponudbe oddati na oglašni oddelk.

Prodajam vzdljiv štedilnik z 2,5 ploščami, bakrenim kotlom, 2 pečnjakoma in češkimi ploščicami.

Sporočamo žalostno vest, da je nenadoma umrla naša sodelavka **VIDA FRELJH**

Zvesto tovarišico homo ohranili v trajnem spominu. Pogreb bo izpred hiše žalosti v Zgornjih Danjah — Sorica, v ponedeljek, 29. aprila.

Sindikalna podružnica Okrajnega ljudskega odbora Kranj.

ZAHVALA

Tem potom se iz vsega srca javno zahvaljujem sledečim prostovoljnim dajalcem krvi, ki so mi v kritičnem zdravstvenem stanju tako nesebično priskočili s svojo krvjo na pomoč: Japelj Stane, Tržič, Blejska 3; Jerman Ivan, Tržič, Čevljarska 2, Spendal Mirko, Kovor 59, Kolar Rudolf, Tržič, Trg svobode 28, Znidaršič Franc, Pristava 12, Vesič Anica, Retnje 9, Urbane Zdravka, Šebenje 42, Perko Jože, Senično, Zekar Pepca, Tržič, Cesta JLA 20, Cvek Lucija, Tržič, Cesta JLA 28.

Iskrena hvala! Čuljak Drago, pacient v bolnici Golnik.

OBJAVE

Gorenjska smučarska podzveza Kranj in TVD »Partizan« Mojstrana privedita dne 12. maja 1957 ob 9. uri dopoldne namesto »TRIGLAVSKEGA SMUKA« mednarodni »ZLATORO-GOV« veleslalom in »TRIGLAVSKI VELESALOM« v Vratih. Vabimo vse smučarje, da se tega zimskega tekmovanja udeležijo. Prevoz za tekmovalce in

VSEM POSLOVNIM PRIJATELJEM IN DELOVNIM LJUDEM CESTITAMO K PRAZNIKU DELA

KOMUNALNA BANKA KRANJ

DELOVNI KOLEKTIV TRGOVSKEGA PODJETJA

„Vino“ BLED

POŠILJA PRVOMAJSKE POZDRAVE

DELOVNI KOLEKTIV TRGOVSKEGA PODJETJA

„ŽELEZNINA“ KRANJ

čestita ob Prazniku dela vsem svojim poslovnim prijateljem in vsemu delovnemu ljudstvu

OB PRAZNIKU DELAVSKEGA RAZREDA 1. MAJU

čestita vsem svojim poslovnim prijateljem in vsem delovnim ljudem

DELOVNI KOLEKTIV OBRTNEGA PODJETJA

„COKLA“ BLEJSKA DOBRAVA

ČESTITKAM OB 1. MAJU SE PRIDRUŽUJEJO IN PIPOROČAJO SVOJE USLUGE

KRAJEVNA GOSTILNA, KAMNA GORICA
GOSTIŠČE IN PRENOČIŠČA »ZELENICA«, ŽIROVNICA
MIZAR ANDREJ OGRIZ, LABORE
DEŽNIKAR ALOJZ JENKO, KRANJ
KNJIGOVEZNICA EDO POŽGAJ, KRANJ
ZAGA LOJZE ŠUSTERSIČ, KAMNA GORICA

OB PRAZNIKU DELA ISKRENO ČESTITAMO

Gorenjska opekarna DVORSKA VAS

Izdelujemo zidake in votlake

DELOVNI KOLEKTIV TOVARNE DROBNE LESNE

EMBALAŽE

„Vintgar“ ZGORNJE GORJE

ČESTITA OB 1. MAJU VSEM DELOVNIM LJUDEM

Izdeluje vse vrste lekarniških, kemijskih in kolonaznih škatlic, košare za žabe in rake ter ostalo drob. embalažo

Odbornike vabimo, da se seje gotovo udeleže.

Podpredsednik:
Dušan Horjak, I. r.

GLEDALISČE

PREŠERNOVO GLEDALIŠČE KRANJ
V nedeljo 5. maja GOSTOVANJE na Jesenicah v Mestnem gledališču. William Inge »AVTOBUSNA POSTAJA«. Predstavi ob 15.30 in 19. uri. Opozorjamo občinstvo na ugodne zveze z vlakci.

MESTNO GLEDALIŠČE JESENICE
V ponedeljek 29. aprila ob 20. uri A. Marodič »OPERACIJA ALTMARK«. Režija in scena Bojan Cebulj.

KINO

KINO »STORZIČ«, KRANJ
29. in 30. aprila, amer. barvni cinemascope film »MED NEBOM IN ZEMLJO«, ob 17.30 in 20. uri.
1. maja, amer. barv. cinem. film »MED NEBOM IN ZEMLJO«, ob 15.30 in 17.30 in 20. uri.
2. maja, ob 9.30 uri amer. barv. film »MIRNI ČLOVEK«, ter ob 15.30, 17.30 in 20. uri amer. barvni cinem. film »MED NEBOM IN ZEMLJO« — zadnjikrat.

3. in 4. maja, amer. barv. film »VESELO IZKRCEVANJE«, ob 16.30 in 20. uri.
5. maja, ob 9.30 in 14. uri francoski barvni film »GROF MONTE CHRISTO« I. del, ter ob 16.30, 18. in 20. uri amer. barv. film »VESELO IZKRCEVANJE« — zadnjikrat.

LETNI KINO »PARTIZAN«
1. maja, ameriški barv. film »MIRNI ČLOVEK«, ob 20. uri.
2. in 3. maja, premiera italijanskega filma »SLEPO DEKLE IZ SORENTA«, ob 20. uri.
4. marca, francoski barv. film »GROF MONTE CHRISTO« I. del ob 20. uri.
5. maja, amer. film »HČERKA BELA STAR«, ob 20. uri.

KINO »SVOBODA« STRAŽIŠČE
1. maja, ameriški barv. film

»KARNEVAL V TEKSASU«, ob 17. in 19. uri.
2. maja, ameriški barv. film »MIRNI ČLOVEK«, ob 17. in 19. uri.

4. maja, amer. film »HČERKA BELA STAR«, ob 20. uri.
5. maja, franc. barvni film »GROF MONTE CHRISTO« I. del ob 16.30, 18. in 20. uri.
KINO »RADIO« JESENICE
29. in 30. aprila, amer. barvni film »BORBE V VSEMIRJU«, ob 18. in 20. uri.
Od 1. do 3. maja, italijanski film »PREPOVEDANE ZVEZE«. V sredo in četrtek ob 16.30, 18. in 20. uri. V petek ob 18. in 20. uri.

4. in 5. maja, ameriški film »BALADA O ČRNEM ZLATU«. V soboto ob 18. in 20. uri. V nedeljo ob 16.30, 18. in 20. uri — dopoldan ob 10. uri matineja mladinskega filma.

KINO »PLAVŽ« JESENICE
29. in 30. aprila, ameriški film »DOLINA MASCEVANJA«, ob 18. in 20. uri.
2. in 3. maja, ameriški barvni film »BORBA V VSEMIRJU«. V četrtek ob 16.30, 18. in 20. uri. V petek ob 18. in 20. uri.
4. in 5. maja, italijanski film »PREPOVEDANE ZVEZE«. V soboto ob 18. in 20. uri. V nedeljo ob 16.30, 18. in 20. uri — dopoldan ob 10.30 uri matineja mladinskega filma.

KINO RADOVLJICA
Od 30. aprila do 2. maja, ameriški barvni film »HOUDINI«, v gl. vl. Tony Curtis, Janet Leigh. V torek ob 20. uri. V sredo in četrtek ob 15.30, 17.30 in 20. uri.
Od 3. do 5. maja, francoski psihološki film »OBSEDENOST«, v gl. vl. Michele Morgan, Raf Vallone. V petek in soboto ob 20. uri. V nedeljo ob 15.30, 17.30 in 20. uri.

KINO NAKLO
1. maja, ameriški barv. film »MIRNI ČLOVEK«, ob 17. uri, ter italijanski film »SLEPO DEKLE IZ SORENTA«, ob 19. uri.
2. maja, ameriški barv. film »KARNEVAL V TEKSASU«, ob 17. in 19. uri.
4. maja, italijanski barv. film »VERDI«, ob 20. uri.
5. maja, italijanski barv. film »VERDI«, ob 17. in 19. uri.

Rušili smo staro življenje

Pričakovali smo nekaj pomembnega . . .

Andrej Brovč je bil pred II. svetovno vojno zaposlen v Jugočeški v Kranju. Spominja se mnogih večjih akcij v času velike tekstilne stavke in akcij Komunistične partije v tistem času, ki so dobile še posebno veljavo v pripravah na I. maj. Tudi on, kot vsi drugi, pa je že marsikaj pozabil.

Koristilo njim — delavcem, njihovim pravicam. »Kako smo se pripravljali na I. maj . . . Samo iz besed o pravicah in praznovanju se da malo razbrati, vendar je vsaka uspela akcija tedaj pomenila za nas mnogo — toliko, da ni nič povedati.

Pred 1. majem smo se ilegalno zbirali in na tistem razpravljali, se pogovarjali in kovali načrte o prvomajskih izletih. Iz Kranja smo odhajali v najrazličnejše bližnje kraje — na Jošta, Smarjetno goro, Kofce in drugam.

Razdelili so se v skupine, ker so jih zandarji stalno zasledovali. Seveda so bili ti izleti na videz popolnoma vsakdanji izleti v naravo, vendar so udeleženci vedeli in čutili, da prav ti izleti krepijo moč in voljo delavcev, ki so se borili za svoje pravice. Na teh zborovanjih so govorili najvidnejši vodite-

lji — Papež in drugi, včasih pa jih je obiskal tudi Stane Zagar. Razen tega so se ljudje pripravljali na 1. maj tudi z različnimi trostilnimi in napisnimi akcijami. Letake so raznašali po mestu. Niso jih samo trošili, temveč je moral letak priti neopazno v vsako hišo — vtikali so jih v špranje hišnih vrat in pragov. Ulice so bile nenadoma popisane s parolami, ki so

jih pestrile skice srpov in kladiv. Te akcije so bile dobro organizirane. Ob določeni uri so bile popisane hiše v vseh večjih krajih Slovenije, kar je policijo še bolj zmedlo in otežkočalo kontrolo.

Skratka — 1. maj smo vedno pričakali z delom in čakali, da se bo tedaj zgodilo nekaj pomembnega, velikega . . . pripoveduje tov. Brovč.

na ta dan odhajali na izlete na Bistriško planino, Kriško goro, Veliko Mizico, pod Storžič in drugam.

Delavci so si v tistih časih kaj radi v znak predanosti in spoštovanja 1. maja vezali rdeče kravate in pripenjali rdeče nageljne. Zandarji so razganjali tržiške »rdečkarje«, kjerkoli so jih videli in jim trgali iz gumbnic rdeče rože.

Glavni nositelji prvomajskih proslav so bila kulturno - prosvetna društva »Svoboda« in kasneje »Vzajemnost«. V »Svobodi« so se združevali sicer ljudje s social - demokratičnim nazorom, vendar so bila pretežno njihova gledanja skoro vedno pozitivna, napredna.

Napredna mišljenja in boj za delavske pravice so našla v Tržiču najbolj plodna tla ravno med mladino. Le-ta je opravljala razne trosilne in na-

pisne akcije, širila marksistično literaturo itd. Napisi — Zivel 1. maj. Zivel delavski praznik, so še bolj pozivali delavstvo na praznovanje in boj pro-

Slika nad naslovom: Udeleženci prvomajske proslave leta 1924 se vračajo z Vintgarja proti Jesenicam

ti izkoriščevalskim kapitalistom. Nekaj je bilo tudi takih, ki so nas oprezali in izdajali. Kapitalisti so sicer ponekod kasneje pustili praznovati 1. maj, vendar ga precej ljudi kljub temu ni praznovala, ker so se ball posledic — odpustov in zniževanja zasluzka. Večkrat pa je policija s svojo okrepljeno kontrolo preprečila marsikatero zborovanje, razgnala zbrane ljudi, vendar jedra zdravega proletariata ni bilo moč zatreti.

Prvi maj je bil dan uspešnih podvigov

Kako so Kranjčani preživeli 1. maj v letih pred vojno, se spominja tudi Stane Toplak, ki je tudi sam sodeloval pri mnogih akcijah.

1. maj pred vojno so napredni delovni ljudje praznovali dokaj drugače kot danes. Tedaj 1. maj še ni bil priznan za delavski praznik, za praznik vseh delovnih ljudi. Zato so si prizadevali, da bi 1. maj postal čimprej njihov — delavski praznik. Ponekod so kapitalisti šele v kasnejših letih po pogodbi, ki si jo je delavstvo pridobilo, določili 1. maj kot prost dan.

Toda kljub temu smo tedaj praznovali 1. maj vse drugače kot danes. Ta dan je bil za nas prav res dan dela, dan, ko smo si posebno prizadevali, da dokazemo kapitalistom, da njihovo izkoriščanje ne bo več dolgo uspevalo, da so oni odvisni od delavskega razreda, da je delavski razred nositelj napredne miselnosti, da je v delavskem razredu moč in sila življenja.

Tedaj ni bilo 1. maja brez letakov, ki bi pozivali delavce, naj se združijo v enotni borbi za svoje pravice. Med ljudmi so se prav v tistih dneh širile brošure, ki so pisale o moči in borbenosti delavskega razreda, ter hkrati opozarjale delavstvo, naj

se združi in sledi ciljem oktobrske revolucije.

Društva »Svoboda« in rdeči sindikati so na pobudo Komunistične partije pripravljali izlete v okoliške hribe. Teh izletov po skupinah se je udeleževalo 100 do 150 ljudi. »Svoboda« so pripravile svoj kulturni program, da so bili tako prikriti nameni teh izletov.

Zandarji so nas stalno spremljali in zasledovali, da bi preprečili revolucionarne govore na javnih zborovanjih, da bi zaplenili marksistično literaturo in zadušili vsako politično delo. Z organiziranim in smelim delom pa smo skoro vedno uspešno uresničili svoj načrt. Mnogokrat je na teh izletih iz grli naših ljudi zadonela Internacionalna in druge udarne pesmi.

Iz leta v leto je bilo moč opaziti, da ljudje vse bolj spoštujejo ta svoj praznik, da sledijo akcijam delavskega razreda. Rdeči sindikati so dobivali vedno večjo širino. 1. maj za nas ni bil dan počitka, temveč dan, ko smo največ delali, ko je Komunistična partija opravljala svoje največje akcije, take, ki jih druge dneve ne bi bilo moč uspešno zaključiti.

Samo eno - dokončati boj

V Tržiču, ki je delavsko središče, so praznovali 1. maj pred II. svetovno vojno dokaj enotno, pripoveduje tov. Slavko Perač. Zbirali so se na predvečer v Delavskem domu, na 1. maj sam pa so v letih 1919 do 1922 hodili v povorkah z

godbo in zastavami skozi okoliške vasi in Tržič. V letih 1923 in 1924 so socialreformisti odklonili skupno praznovanje pod vodstvom Partije. Tako so prenehale velike manifestacije, napredni ljudje pa so se začeli združevati v manjše skupine in

Boriti se moramo kot železna pest . . .

Tovariša Tine Noč in Alojz Tišov sta prav tako sodelovala pri akcijah in pripravah na praznovanje 1. maja pred vojno na Jesenicah in Javorniku.

Tudi Javorničani in Jeseničani so se tedaj pripravljali na proslave 1. maja podobno kot v drugih industrijskih središčih. Tiho, a odločno so pripravljali raze akcije — izbežali rdeče zastave na drevesa in drogove, pripravljali izlete na Golico, pod Mežaklo, na Poljane itd. Posebno izleti na Poljane so bili veličastni. Velika manifestacija delavskega razreda je dobila prav tu svoj pravi podudarek, prav na teh izletih se je pokazala moč in sila delavskega razreda.

Zandarji so nas zasledovali na vseh naših izletih. Včasih jim je uspelo, da so nas razgnali še pred zborovanjem, nekaj so jih aretirali, drugi so ušli. Navadno so te »sumljive tipe« zaprli toliko časa, da je minil 1. maj in jih potem izpustili, ker je bila organizacija teh izletov teko močna, da niso našli nobenega dokaza, ki bi »osumljence« obtožil na daljšo ječo.

»Spominjam se, da smo na Ja-

vorniku pripravljali zborovanje, oziroma »veselico« združeno z zborovanjem. Na to zabavo je prišel tudi policaj, ki nam je ostro zabijal, da ne sme biti nobenega pozdrava s pestjo. Le kakšno bi bilo zborovanje brez našega pozdrava? Pomagali smo si z zvijačo. Naš govornik je v govor vpletel tudi — »sodrugl, tovariši, če hočemo doseči svoj cilj, se moramo boriti kot železna pest . . .« in pri tem borbeno dvignil svojo stisnjeno pest.

Se in še sta pripovedovala tovariš Noč in Tišov, spominjala sta se vseh večjih akcij, svojih tovarišev in neprijateljev in nepremagljive moči Partije.

Vsa povojna leta praznujemo 1. maj vse drugače. Postal je res praznik delavstva, praznik mladosti, delovnih zmag, veselja in počitka, praznik vseh nas. Ljudje odhajajo in bodo odhajali v planine. Golica, Jošt, Kofce, Poljane itd. bodo spet oživele, obiskali jih bodo ljudje, ki si želijo počitka in veselja, svobodno bodo zaplapolale rdeče zastave in svobodno bodo lahko zavriskali in zapeli pesem pomladi in življenja . . . Lj.

VIDEL SEM OKTOBRSKO REVOLUCIJO

Nekateri dogodki iz prve svetovne vojne in oktobrske revolucije so mi ostali še prav dobro v spominu, ne župniki s priznico, da nas kliče še bežno. Spominjam se, kako sem preživel dni v turkistansem taborišču, kako sem se kasneje vračal domov . . .

Leta 1914 so nam oznanjali župniki s priznico, da nas kliče cesar Franc Jožef na bojišče, da branimo takratno avstroogrsko monarhijo pred Rusijo in Srbijo. Videli smo, da se bomo bojevali in prelivali kri za imperialistične koristi. Vedeli smo, da so Rusi Slovani in zato smo neradi streljali nanje.

Komaj dvajset let sem bil star, ko so me že mobilizirali. Odgnali so nas na fronto v Galicijo, na rusko-avstrijsko fronto. Čeprav so nas nemški oficirji za petami neprestano priganjali, da moramo naprej proti Rusom, da jih moramo streljati, smo bolj malo uresničevali njihova povelja. Ko so nas ujeli, smo se še bolj prepričali, da Rusi niso bili naši sovražniki. Dobro se še spominjam ruskega vojaka, ki mi je, ko so me ujeli, dal kruh in slanino. Potem so nas »nalozili« na vlak in nas odpeljali preko Urala v Srednjo Azijo k perzijski meji. Tam smo prebivali v kasarnah in hrane nam ni manjkalo. Toda precej naših je dobilo tifus, veliko pa jih je pomrlo.

Kasneje, jeseni 1915. leta so izvedli med Judoslovani veliko akcijo za vpis med dobrovoljce za borbo proti Avstriji.

Februarja in marca 1917. leta so se dogajale v Rusiji velike stvari. Car Nikolaj se je moral odpovedati prestolu in je bila formirana začasna vlada. Ta vlada je bila prav res začasna, kajti v jeseni novembra meseca je bila velika oktobrska revolucija.

Delavci so prijeli za orožje. Po težkih borbah jim je uspelo, da so oblast prevzeli oni, delavna inteligenca in revni kmetje pod vodstvom Boljševiške partije in velikega Lenina.

Ti dogodki so našli svoj odmev tudi med nami — ujetniki. Z navdušenjem smo spremljali oktobrsko revolucijo in želeli, da bi si tudi naše ljudstvo priborilo enake pravice, da bi ostro na-

stopilo proti takratnemu izkoriščanju.

Bilo je leta 1918 in vojni ujetniki so se vračali iz centralne Rusije. S seboj so ponesli kal revolucionarne miselnosti v Judenburg. Judenburškimi dogodkom leta 1918 je manjkala sila, ki bi s svojo revolucionarno močjo organizirala in vodila, manjkala je organizacija revolucionarne partije.

Šest naših ljudi, ki so organizirali akcijo za prevzem oblasti, in jo tudi vodili, je bilo obsojenih pred avstrijskim vojaškim sodiščem na smrt. Pri vseh teh dogodkih nisem sodeloval, ker sem bil vse do zadnjega, do leta 1921 v Turkistanu. Vendar smo tudi mi pozdravljali in zasledovali vsa takratna napredna dogajanja v svetu, pod vlado delavcev in kmetov smo sodelovali v rdečih sindikatih, delali smo v raznih delavnicah in tovarnah in skušali pomagati pri okrepitvi novega gospodarskega sistema.

Po revoluciji smo bili pravzaprav popolnoma svobodni. Nismo bili več v konvoju. Taškentski sovjet nam je dal potrdilo, da smo bivši vojaški ujetniki in imozemski državljanji. Tako smo se nekako zviševali v tamkajšnje razmere. Videli smo marsikaj dobrega in pravičnega in občutili, da so se delavski razred, delovna inteligenca in kmetje borili za veliko in dobro stvar.

Leta 1921 sem se vrnil v takratno Jugoslavijo. Sprejem oziroma pozdrav je bil dokaj tuden. V Mariboru je prvi spregovoril policijski komisar, da so tukaj — v takratni Jugoslaviji — voditelji že izbrani in naj zato ostanemo lepo mirni, to se pravi, naj nikar ne mislimo, da bi oblast prevzel delavski razred. V Mariboru nas je pričakala policija in nas odvedla v karanteno. Kmalu za tem smo se po dolgem času vrnili vsak na svoj dom. Vendar še ni bilo konca »obiskov«. Poklical me je še srezki načelnik v Kranju, srečati sem se moral tudi še z orožniki v Tržiču, te nič kaj prijetne obiske pa je zaključil na koncu še — župnik. Oblastniki so se namreč tako ball vpliva oktobrske revolucije, da so tudi mene hoteli čimprej »očistiti« njenega duha.

PETER UZAR

Proslava 1. maja 1923 na Jesenicah — Koncerti Delavske godbe in pevskega zbora »Svoboda« na vrtu Delavskega doma

Vsek s svojimi predstavami o tovarni, o življenju v industrijskem mestu in novih prijateljih, so se Stefan, Janez in Anica tisto jutro znašli v persunalnem oddelku gorenjske tovarne obutve. To je bil odločilen korak v življenje, saj so do sedaj poznali samo šolo in dom, le Stefan si je tokrat že drugič izbiral poklic.

V podjetju so vse tri najprej nasplovi k zdravniku, nato pa še v poklicno svetovalnico. Psiholog je neprisliljeno navezal pogovor z vsa-

Zdaj si naš, obilo uspeha!

koto sledil spretnim gibom mojstrovih rok. Anica je prvi teden opravljala delo s precejšnjo tremo, nato se je počasi umirila in privadila stroju. Nič več je ni bilo strah kritičnih pogledov učitelja, ki jo je nadzoroval. Napak je delala vsak dan manj, postajala je spretnjša in tudi bolj samozavestna. Le kdaj pa kdaj je še kaj pokvarila in tedaj bi najraje zbežala nazaj na domača polja. Učitelj jo je v takih trenutkih malodušja dobrohotno opogumil. Hitro se je poalažila in potem jo je bilo sram misli na beg.

Cisto na nasprotni strani oddelka je delal

Janez. Bil je počasen, manjkalo mu je ročne spretnosti, ker pa njegovo delo ni bilo zamotano, je kar dobro napredoval.

Minili so tedni. Poučevanje v delavnici je šlo h koncu. Tiste, ki so opravljali lažja dela, so že po enem mesecu vključili v proizvodnjo, ostale pa mesec ali dva kasneje. Za vsakega posebej so v trenažnem centru vodili dnevnik in v njem je bila ocenjena strokovnost, vedenje in zanimanje za delo. Med našimi znanci je bila Anica najboljša. Imela je precej odličnih ocen. Sledil ji je Stefan in nato Janez, ki je v zadnjem tednu vidno napredoval. Vsi trije so bili

sprejeti na redno delo. V času priučevanja so se seznanili tudi z gospodarjenjem podjetja, z vlogo delavskega sveta, upravnega odbora, sindikalne organizacije, s higijensko tehničnimi ukrepi in ravnanjem s strojem ter surovinami. Na svoja delovna mesta so prišli pripravljeno — nič več niso bili samo novinci. Podjetje so poznali še preden so se vključili v kolektiv in po uspešni preizkušnji so postali tudi bolj samozavestni.

Stefan v proizvodnji ni takoj dosegel norme, znal pa je teko spretno prirezovati, da je izkoristil vsak najmanjši delček usnja. Če se je zelo potrudil, je prihranil tovarni tudi po več tisočakov v enem dnevu. Mojster je večkrat pripomnil: »S kvaliteto sem zadovoljen, počasi boste gotovo obvladali tudi hitrost.« Kdaj pa kdaj se je ustavil ob Stefanu tudi vodja trenažnega oddelka in z zadovoljstvom ugotovil, da fant mnogo obeta.

Svoje delovnega mesta Stefan ni več želel zapustiti. Z novimi tovariši se je hitro seznanil. Priznani so ga za s.ojega in mu zaželeli obilo uspeha. Njihovo priznanje mu je mnogo pomenilo, mo da celo več kot izpit. V tej sreči je pograbil Anico. Takoj ob dveh jo je počakal pred tovarno. Njegove misli so se tudi sicer pogosto ustavljale pri njej. Na mladinskem sestanku sta se že večkrat srečala, toda tisti dan se je prvič toliko opogumil, da jo je povabil v kinu. Privočila je. Bila je razigrane volje, saj je delo tudi njej prinašalo zadovoljstvo.

Na poti v menzo se jima je pridružila tudi nova Aničina prijateljica Silva. Spoznala sta se v trenažnem oddelku. Silva je že pred tem delala v proizvodnji, vendar ji delo ni šlo od rok in norme nikakor ni mogla dosegati. Mojster se je o tem pomenil z materjo in na njeno željo je odšla Silva v poklicno svetovalnico. Uspeh ni izostal. Na predlog psihologa so jo premestili v drug obrat. Zdaj opravlja Silva preprosto, monotono delo, ki ji ne povzroča nobenih težav. Dobiva tudi počno plačo, in zavest, da na svojem delovnem mestu nspravi prav toliko kot druge delavke, jo osrečuje.

TO REPORTAZO SMO LAHKO NAPISALI LE O ENEM IZMED GORENJSKIH PODJETIJ. ZELIMO PA, DA BI KAJ PODOBNEGA VELJALO ČIMPREJ SE ZA DRUGE KOLEKTIVE.

— ey

k'm od njih. Duševnost treh mladih ljudi se je počeg ma odkrivala pred njim. Preživeli so mrzlično m'adost, vsakdo je imel drugačna nagnenja, spretnosti in zanimanje. Dal jim je naloge, ki so jih reševali s prizadevanostjo, vendar ni šlo vsem enako od rok. Svetovalec pa je medtem meril čas in ocenjeval...

Cez štirinajst dni so se naši znanci spet srečali v tovarni. Tam je bilo tudi šest drugih novincev. Vodja oddelka za poučevanje praktičnega dela jim je razkazal tovarno in obravkožil ves potek proizvodnje. Vsaokogar je tudi opozoril, naj si izbere delo, ki mu bo najbolj ugajalo.

Stefan se je na poti skozi obrate odločil za prirezovalca usnja; Anica, ki je že od nekdanj sanjala o stroju, si je izbrala stroj, Janez pa se je odločil za neko preprostejše delo. Na podlagi psiholoških izvidov so učitelji trenažnega centra vsakomur določili delovno mesto, upošteva je pri tem tudi želje posameznikov.

Ko so naslednje jutro ob šestih zapiskale sirene, so bili vsi novinci že na delu. Preizkusno delo so nastopili v trenažnem centru. To je poseben oddelk za priučevanje praktičnega dela. Od proizvodnje je popolnoma ločen in v njem se na novo sprejeti delavci lahko naučijo vseh delovnih faz, od prirezovanja usnja do pakiranja čevljev.

Stefan se je najhitreje zvilal v svoje delo. V novem okolju se je počutil mnogo bolje kot v prejšnjem poklicu. Učitelji so bili prijazni, vsaok stvar so mu nazorno pokazali, zato je z lah-

NA KOMNI SNEMAJO VESNO II

V SREDO JE NA KOMNO ODSLA EKIPA TRIGLAV-FILMA, DA BO POSNELA DEL NOVEGA SLOVENSKEGA FILMA »NAJPREJ POROKA«. — NAS POSEBNI DOPISNIK NAM JE POSLAL S KOMNE TOLE REPORTAZO.

V zraku so se bleščali »Matajurji« in krožili nad zasneženimi tereni Komne. V njih so bili padalci in čakali na znak starterja, ki jih bo spustil iz letal pred kamero. Še nekaj zavojev in letalo so zapustile črne pike — padalci. Zabrnela je kamera in posneli so nov kader filma »Najprej poroka«. Letala so še nekajkrat preletela Komno, nato pa so se spustila proti Ljubljani. Ko sem prišel na Komno, sem našel osamljen dom. Pred njim je stalo le nekaj utrujenih nosačev, ki so se pravkar s hrano povzpeli iz doline na Komno. Ostala ekipa pa je snemala nedaleč od doma zadnje posnetke na Komni. Ekipa se je namreč že v četrtek vrnila v Ljubljano, kjer bo po kratkem premoru nadaljevala snemanje. Snemanje bodo začasno prekinili, da bodo dokončali plan snemanja. Predčasne posnetke na Komni so posneli le zato, ker se je vodstvo filmanja balo, da kasneje ne bi dobili primernih snežnih terenov. S snemanjem bodo nadaljevali šele po 1. maju.

Režiser Čap pravi o filmu takole: »Če je bila »Vesna« prvi poljub, potem je »Najprej poroka« prva noč. — Drugače bi lahko rekli, da film obravnava zgodbo nekoliko starejših ljudi od ti-

stih, ki so nastopali v »Vesni«, zgodbo študentov na univerzi. Film pa bo prav tako kot prvi poln študentskega humorja in svežosti. Triglav-film ne namerava ustvariti visoko umetniškega filma, ampak predvsem zabaven film.

Pri snemanju sodelujejo sami stari znanci, ki nas bodo, upamo, tudi to pot, s svojimi igro razveselili. Direktor filma je Mladen Kozina, scenarist sta napisala Matej Bor in František Čap, ki je obenem tudi režiser filma. Glavni snemalec je Janez Kallišnik. V glavnih vlogah pa nastopajo: Vesna - Metka Gabričič, Samo - Franek Trefalt. Za zmešnjavo bo zopet poskrbel Sandi - Janez Čuk, medtem ko tudi ne bo manjkalo Hiperbole - Olga Bedjančič, Krištofa - Jure Furlan, strogega profesorja Cosinusa - Stane Sever, dobre študentske mamiče - Metka Bučar in drugih.

Morda vas zanima vsebina filma. Na Komno pride skupina deklet z ljubljanske univerze, ki bi se radi v zimskih počitnicah osvežile in naveselile. Hiperbola je zadolžena, da bo organizirala primerno fantovsko druščino. To pa ji ne uspe in zato prosi svojo znanko, padalsko učiteljico, naj ona poskrbi, da na Komni ne bo dolgočasno. Ker pa ta njena znan-

ka ve, da bo na Komni v tem času tečaj padalcev za reševanje ponesrečencev, se ne trudi preveč in nekega dne prileti letalo in »pošljice« dekletom fante s padali. Samo pa z letalom ne more na Komno in gre zato kar peš. Z njim gre Zora, prikupno dekle in to je že dovolj, da postane Vesna ljubosumna. Zora na poti pade in ko jo Samo pobira, je Vesna že prepričana, da je izgubila svojega fanta. Postane žalostna in nervozna. Krištof, Sandi in njena tetka, ki so prav tako na Komni, zasumijo, da se je nekaj zgodilo. Po domu se šušlja, da Vesna pričakuje naraščaj. Seveda pridejo govorice na uho tudi Vesni, ki pa to izrabl in se na ta način revanžira saina. Končno se cela stvar pojasni, Samo in Vesna se pobotata in zapečatita spravo s poroko.

Film »Najprej poroka« je nadaljevanje filmske zgodbe iz »Vesne«. Podjetje bo film izgotovilo predvidoma do junija in bo z njim sodelovalo na Pulskem festivalu. Režiser Čap meni, da bo ta film boljši od »Vesne«. Spominjamo se, kakšen uspeh je doživela »Vesna« pri nas in v inozemstvu, zato upamo, da bomo v kratkem videli novo uspelo filmsko komedijo.

M. T.

Občinski ljudski odbor Bohinj in vse množične organizacije

čestitajo prebivalstvu k prazniku dela

Delovni kolektiv podjetja „Roleta-mizarstvo“ Kranj

čestita ob 1. maju vsem delovnim ljudem in vsem svojim poslovnim prijateljem

ŽELEZNA VOLJA POD STORŽIČEM

Tudi v Trsteniku, Povljah, Zabljah, Čadovljah, Pangeršici in Tenetišah, vasicah pod Storžičem, se je že udomačila pomlad.

Na njivah in prisojnih rebrih sadijo kmetje krompir in koruzo, kak mimoidoči oblak tu pa toda sonce brž zopet pokuka. Nabrekli popki tam orosi že tako potna čela ljudi na poljih, jablan se ponujajo toplini sončnih žarkov, kdajpakda zamuka v hlevu zdolgočasna krava.

Na vidaz idilično, vsakdanje in monotono življenje...

Zrak je v teh krajih oster in svež in kaže, da so tudi prebivalci tod žilavi in voljni ljudje.

Se vse čes potem, ko sem se vračal iz Povelj, kjer sem obiskal predsednika Krajevnege odbora Trstenika Antona Kadivca, so mi v ušesih odmevale njegove besede: »Če je volja pri ljudeh, se vse naredi!«

Se vse naredi...

Vaščani teh vasi še zdaleč nimajo vsega, kar bi želeli, čeprav v večini hiš stoji na nekoliko vzvišenih poljih, tako da jih otroci ne morejo doseči, že novi radio aparati »Savica«. Nimajo pa najesnovnejšega — vode...

Ze dolgo vrsto let jih muči ta voda. Tista običajna voda, ki je je drugod na-pretek. Kako priti do nje, kako doseči, da bodo lahko gospod nje v kuhinjah zgolj odvijale pipico in v lonec bo pritekla voda?

Začelo se je pri kratkih, medsebojnih pogovorih med sosedi. Voda... Vedno isti refren: voda...

Vsi so bili za to, da zgradijo vodovod, razen nekaterih izjem. Toda kdo bi se oziral nanje, če je večina za to.

Toda — kako najti pot do vodovoda?

Prvi sestanek volivcev 1955. leta: »Gradili bomo vodovod!«

Drugi sestanek volivcev konec 1955. leta: »Razpisali bomo samoprispevek! Vsak bo dal po svojih močeh!«

Dogovorjeno: na vsako hišo 5000 dinarjev, na vsak ha orne zemlje 3000 din, na vsak ha gozda 200 din samoprispevka. Vsa izkopsna dela bodo vaščani opravili prostovoljno.

Na ta način ni bil nihče prikrajšan niti oškodovan. Tisti, ki ima več, lahko tudi več prispeva. Tako je bilo stališče volivcev.

Na tekočem računu Krajevnege odbora Trstenika, za gradnjo vodovoda, je bilo v letu 1956 zbranih že milijon petsto tisoč dinarjev...

— o —

Vasice so tod med seboj razkrojljene. Vodovod bo dolg skoraj pet kilometrov.

Prijeli so za krampe in lopate.

»Neverjetno, vse!« je dejal Anton Kadivec, »kako hitro gre delo od rok. Človek ne bi mislil!«

Če je volja...

»Zdaj napenjamo vse sile, da bi čim več naredili. Čeprav je mišljena gradnja vodovoda v

treh etapah, se že sedaj slišijo mnenja, da bi kar jeseni dela nadaljevali, ker bomo s prvo etapo že gotovi sredi poletja. — Vaščani tako složno delajo, kakor da bi bili sredi puščave, kjer bi umirali od žeje!«

Vsi so zagrabili za delo, le...

V Povljah, najvišje ležeči vasi, skozi katero bo tekla voda, ima šest hiš lasten, že star vodovod. Voda ni zdrava in ko dežuje, se brž škali. Tudi cevi so preozke, zato je pritisk prešibak in je dostikrat zmanjka.

Trije listniki so bili takoj za to, da se priključijo graditeljem novega vodovoda. Trije pa tega niso hoteli storiti.

»Mi imamo svoj vodovod. Za nas je tudi ta voda dobra!« so dejali.

Najbolj delavni so tisti, pri katerih bo vodovod šel neposredno mimo hiše. Ti so najbližje vodi. Največ upov imajo, da bo v njihove hiše najprej pritekla voda.

In prav zato se sedaj večkrat sliši: »Ko dohimo vodo, bo za nas delo končano!«

»Take težnje bomo na vsak način preprečili,« pravi Anton Kadivec, »ker je naša obveza in sklep, da bomo delali toliko časa, dokler ne bo voda v vseh hišah!«

Enotnost, volja in skupna akcija je sedaj zanj prav gotovo najpomembnejša stvar. Večina vaščanov Trstenika in okoliških vasi pravi, da če tega ne bi bilo, bi zamislil o novem vodovodu prepada. Nočejo prenehati s skupnim delom, ker menijo, da bi potem vse padlo v vodo.

Sedanjo delovno vnetje je treba izkoristiti in negovati...

— o —

Podobno kot z vodovodom je bilo tudi s šolo. Staro, neustrezno stavbo je požgal okupator. Novo šolo pa so zgradili z voljo in pripravljenostjo vseh, da pomagajo.

Vsak, kdor ima gozd, je dal pol kubika lesa,

vsak lastnik konja je moral prepeljati dva kubika gramoz.

Kupi gradbenega materiala so kaj kmalu stali na mestu, kjer naj bi bila nova šola. In šele takrat so vaščani potrkali in prijeli za željuko občinskih vrat. Pomoč je morala priti, kajti kako bi jim ne mogli pomagati, ko so sami, prvi pokazali dobro voljo.

»Najprej smo sami nekaj pripravili in prispevali, potem smo šele prosili občino za pomoč!«

Ali se mar ne kaže v tem, da ljudje vedo, kaj je najprej njihova in šele potem skupna dolžnost? Ali mar ni to prav nasprotno od stališča mnogih, ki najprej zahtevajo, prosijo in moledujejo za denar, še prej ko so sami pokazali vsaj prgišče dobre volje in pripravljenosti tudi sami kaj zrtvovati?

»Kaj naj vam še povem...?« je dejal tovariš Kadivec. »Morda to, da se je pri nas več naredilo v zadnjih desetih kot prej morda v dve sto letih in da se je zelo veliko spremenilo...«

Imamo ceste, čeprav niso še take kot bi želeli, avtobusno zvezo, šolo, no, in vodovod bomo tudi kmalu imeli!

Samozavestno je pogledal skozi okno na del že izkopanih jarkov, kamor bodo že drugo leto položili prve cevi bodočega vodovoda.

Toda ni se spremenilo samo na zunaj. Tudi v miselnosti vaščanov, da je samo v skupnih naporih moč napredka in boljšega življenja, se je nekaj premaknilo...

— o —

Pod Storžičem je sedaj pomlad. Lepa in polna življenja. Kako prijetna bo šele tista pomlad leta 1959, ko bo pritekla voda v hiše vseh prebivalcev Trstenika in okoliških vasi.

I. A.

Vsakdanje življenje

Tovarna je že stala. Delo je bilo končano pred pol leta. Simon Klimar je stal na griču in gledal v dolino. Takoj pod njim so bile nove

VOJKO NOVAK

stanovanjske hiše, še niže pa je bila tovarna. Ko je gledal vsa ta poslopja, mu je bilo mehko pri srcu. Ni se jih mogel nagledati. Nekako ponosen je bil na vse to. Nekako ni mogel razumeti dvojnosti, ki je bila v njem.

Dostikrat je rekel v jezici: »Ves mesec moramo gledati, da se pretočimo z denarjem.« Še marsikaj drugega ga je jezilo. Toda tovarna je stala in bila je tu. Nihče je ni mogel premakniti. Stroji v njej so, bučali svojo pesem, ki ni hotela utihniti. Zamizal je in pred njim je vstalo polje. Vse je bilo prazno, samo žitno klasje se je pozibavalo na njem. Ta slika je bila tako lahka. Resničnost z dimniki, zidovi in prostranimi strehami pa je tako težka. Tu je bil od prvega dne. Kopal je z buldožerjem. Z njim se je selil z gradbišča na gradbišče. Bil je kakor ptica selika. Nikjer ni našel svojega miru. Tu, v tej dolini pa si je začel spletati gnezdo in ko je bila tovarna gotova, se je vselil v stanovanje. V družini je že dvakrat zavelo.

Ko je stal nekaj časa tu na griču, se mu je pridružil prijatelj Franc. Franc je bil prišel iz vasi in prav njemu so ga bili dodelili. Rekli so mu, naj ga izuči za dobrega buldožerista. Ko ga je zdaj zagledal, se mu je obraz razpotegnil v nasmeh.

»Eh, kisló se danes smeješ,« je rekel Franc in ga sunil nalahko v desno ramo. To je bil njun stalni pozdrav.

»Kaj se ne bi,« je odvrnil Simon in nič več ni povedal.

»Krat je Franc že vedel, da doma nekaj ni v redu. Zamahnil je z roko in rekel: »Kaj si se pa oženil. Tako se ti je mudilo. Sam bi ostal kakor jaz in bi bilo vse v redu.«

»Tudi ti prideš za nami,« je napol v jezici, na pol v šali odvrnil Simon. »Se vedno je dovolj prostora, da se nam pridružiš potiskati zakonski voz.«

»Nič ne bo iz tega,« je odvr-

nil Franc in se napotil proti dolini. »Moram iti, delo le čaka.«

Simon pa je še vedno stal na vrhu hriba in premišljeval. V tovarni je bil med dobrimi delavci. Vedno je znal svetovati, kako in kaj. Povsod so ga imeli radi. Simon je znal tako razločiti in povedati, da ga je bilo veselje poslušati. Zraven pa je bil še nadvse šegav. Kadar se

je oglasil na seji delavskega sveta, ali na sindikalnem sestanku, so se začeli rukati s komolci in govoriti, boš videl, kaj bo Simon povedal. Potem je ponavadi začel odvrnil, nenadoma pa je vpadel z domisljico, da mu je moral tudi njegov največji nasprotnik v besedi dati ali prav ali pa vsaj popustiti.

Prišel je domov in vprašala ga je žena: »Kje si bil?«

»Kaj te pa skrbi, kje sem bil, to je moj posel,« je ponavadi odvrnil in razgovora je bilo konec. Potem pa je ženo večkrat vprašal, kaj misli o tem in tem.

»Kako naj vem?« je odvrnila, »saj mi nisi ničesar povedal.« Simon pa je bil prepričan, da ji je vse povedal.

Rekel je: »Ne zanimaš se za moje delo in nočeš me razumeti.« Za tisti dan je bilo razgovora konec in jedli so v molku. Žena je hodila okoli njega po prstih in mnogokrat sta se šele v postelji pobotala.

Ni več vzdržal na vrhu hriba. Odpravil se je proti dolini. Stopal je počasi, prav tako kakor da bi bil sleherni njegov korak tehtno premišljen. Noge so ga vodile proti gostilni, kjer je obsedel. Sedel je za mizo z znanci. Govorili so o vsem mogočem. O tovarni, o delu, o težavah. Drug drugemu so odprli srce. Simonu pa je neprestano brnelo po glavi, kako to, da je pri njem doma tako in da ne zna napraviti tako, da bi bilo vse v redu. Za sebe je bil prepričan, da je storil vse. Večkrat si je že zastavil vprašanje, kako je mogoče, da je izučil svojega prijatelja Franca za dobrega buldožerista in še druge je marsikaj naučil, doma pa ne zna ničesar ukreniti.

Vračal se je domov in spomnil se je dogodka pred mesecem. Nekaj sta se sprla z ženo in odšel je v gostilno. Vrnil se je

pozno in žega ga je čakala v kuhinji. Sedel je za mizo. Prinesla mu je večerjo.

»Zakaj me čakaš?« je vprašal. »Najbrže za to, da bi me zopet jezila.« Vse to je govoril v jezici, čeprav je sam v sebi dobro vedel, da je kriv, samo priznati tega ni hotel. Kako lahko se mu je zdela reči v tovarni, kjer je delal, tole pa nisem dobro zastavil, treba bo drugače in takoj je bilo vse drugače. Vse to je bilo že nekje v njem. Delo ga je tega navadilo in nikdar ni pomislil, da bi moglo biti drugače. Doma pa tega ni mo-

gel spraviti iz sebe. Tisti večer je še dolgo silil v ženo z vprašanji, ki niso vodila nikamor. Zjezil se je in jo udaril. Nič ni rekla, samo mirno mu je nastavila še levo lice. To ga je še tembolj peklo, ker je včasih govoril na sestanku, kakšni naj bodo odnosi med ljudmi, ko so razpravljali o takih zadevah. Ko mu je zdaj nenadoma vstal pred očmi ta prizor, se je tudi v njem nekaj prelomilo in trdno je sklenil, da tega ne bo več storil.

Tudi noč, ko se je vračal domov, je premišljeval o tem, kako bo doma. Imel ga je malo pod kapo. Pred hišo se je ustavil in pogledal proti tovarni. Dim se je valil proti severu in to je bilo znamenje, da bo naslednji dan lepo vreme. Trdno je sklenil, da bo danes z ženo dober. Dobra volja pa ga je kmalu minila; ko je prišel v kuhinjo. Bila je tema. Prižgal je luč. Na mizi je bil bel listič. Prebral ga je. Na njem je pisalo:

»Večerja je na štedilniku. Prosim, da jo pogreješ. Minka.«

Dan na to, ko je govoril s Francozom na vrhu hriba, pa se je zaradi tega spopadel z ženo.

»Zakaj me nisi čakala?« je rekel.

»Saj sem te,« je odvrnila. »Pa bi me morala do tedaj, da pridem domov,« je odvrnil.

»Bila sem bolna,« je odvrnila v joku.

»Ti pa bolna,« je odvrnil. Za Simona je bila to nenavadna izjava, ker skoraj na to ni mislil. Žena je bila do sedaj vedno zdrava in na ženino bolezen pri hiši ni pomisljal. Otroci so bili že bolni. Toda žena še ni bila.

Zopet je odšel na vrh hriba. To je bila njegova stalna točka, kamor si je hodil hladit jezo. Ko je bil že najmanj dve uri tu in zrl v dolino, kjer se je v tovarni počutil bolj zadovoljnega, kakor doma, je nenadoma prišel njegov najmlajši.

»Kaj pa ti hočeš,« je rekel skoraj malo jezno, kakor da bi bil tudi sin kaj kriv.

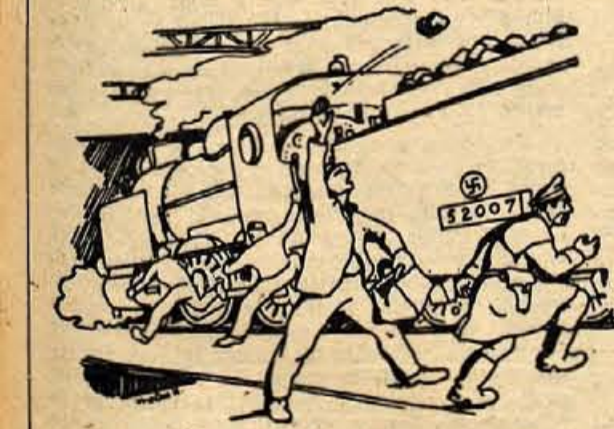
»Mama me je poslala, da pride domov,« je izjecljal, ker se je ustrašil očetovega glasu.

Simon sprva ni mislil iti. Sin se je že obrnil, ko mu je rekel, naj počaka. Prijel ga je za roko in nekako prijetno mu je bilo, da je odšel domov. Tovarna v dolini je bučala svojo pesem in Simonu je bilo dvakrat lepo. Kakor srečen poblisk je prišla vanja misel, da bo menda z njim in ženo Minko počasi postalo drugače. Sklonil se je, dvignil sina in ga močno privlil nase.

TONETA PRVI MAJ

Tone Lipar je bil strojevodja. Da, ni bil slab strojevodja... To je priznal tudi zagrizeni Nemeec, šef kurilnice Hauck, ki pa ni nikoli pozabil pristaviti: »Le škoda, da si Slovenec.« Tone bi bil odšel že zdavnaj med partizane, da ga ni

zadrževal terence Miha, ki mu je zatrjeval, da je bolj potreben v dolini kot v gozdovih. Tone je v razgovorih z Mihom vedno slišal ugovor: »Le kaj bi počeli mi tu v gozdovih brez tvojih poročil? ...«

Tudi ta dan, bilo je pred prvim majem, se je izkazalo, da je Tone v dolini res potreben. Od Mihe je prejel kos eksploziva, ki je bil na las podoben kosu premoga.

To vržeš na tender lokomotive, ki jo vozi strojevodja Steinthal in opravljeno bo z njim in z lokomotivo. Naj sovražnik povsod čuti, da smo tu mi gospodarji in da nima nihče drugi tu kaj iskati.« Je zaključil Miha in se poslovil od Toneta.

Tone je spravil eksploziv v svojo službeno torbo, naložil nanj hrane in se napotil proti kurilnici. Vso pot mu je rojilo po glavi samo to, kako bi neopazno prišel v kurilnico. V njej je mrgolelo bahnschutzew. Bahnschutz, ki je ta večer stražil vhod, ga je poznal in mu ni pregledal torbe. Tone se je oddahnil. Sedaj bo šlo, si je mislil, in odšel proti čistilnemu jarku. Tu je opazil lokomotivo strojevodje Steinthala. Bila je popolnoma nova. Nosila je številko 52007. Nanjo so nalagali premog. Lokomotiva bo zvečer peljala brzovlak z vojaškimi dopustniki. Tone se je začel pogovarjati s premo-garji. Obšel je stroj in kakor nalašč je sireda v tem trenutku zatulila znak za letalski alarm. Luč!

so ugasnile. Tone je to izkoristil in zagnal eksploziv na tender. Hitro je odšel z bivalnico, da se napravi in javi službo strojnemu mojstru. Pred očmi mu je večkrat stopila podoba debelega in odvrtnega strojevodja Steinthala, ki je vedno pozdravljajal s »Heil Hitler« in je do konca sovražil vse, kar je bilo slovensko.

Premišljujoč je prišel do sobe za strojevodje, ki je bila z okencem povezana s prostori strojnega mojstra. Iz premišljanja ga je prebudil telefonski razgovor strojnega mojstra, ki je vestil iz telefona hitro posredoval zraven stoječemu šefu kurilnice. Le-ta je obolo gledal Toneta, ki je čakal trenutka, da se bo lahko javil v službo. Medtem pa je strojni mojster pripovedoval šefu kurilnice, da je strojevodja Steinthal zbolel in ga ne bo v službo. Tone je že hotel oditi v sebo za strojevodje, ker se mu je zdela, da bo šef; najbrž določil njega, naj vodi vlak namesto bolnega Steinthala. V tem trenutku so mu delovali možgani hitreje kot blisk in trudil se je, da bi našel izgovor, da mu ne bo treba na stroj 52007 — na stroj smrti. Njegov instinkt ga ni varal.

»Tu imate namestnika za bolnega Steinthala,« je dejal šef kurilnice in pokazal s prstom na Toneta. Tonetu se je zdela, kakor da piše na tem prstu: Umreti moraš! Začel se je nervozno izgovarjati, da mu lokomotiva serije 52 ni znana in podobno.

Šefa je to ujezilo in raztogotil se je ob misli, da se mu upira pripadnik ponižanega ljudstva. Vpil je:

»Kaj, vi se drznete upirati! Takoj pošljem po Bahnschutz policajca. On bo z vami na stroju do končne postaje. Bomo videli, ali boste vozili ali ne.«

In res. Prišel je Bahnschutz, ki je odpeljal Toneta na stroj. Tu ga je že čakal kurjač strojevodje Steinthala. Tonetu so se naježili lasje in mrzel pot mu je stopil na čelo, ko je lezel na stroj. Usta je imel polna sline in bal se je samo trenutka, kdaj bo kurjač odprl peč in jo začel zalagati s premogom. Podzavestno je odpiral regulator in odpeljal iz postaje šele, ko ga je kurjač opomnil, da prometnik, že daje znak za odhod.

Kaj je smrt proti mukam tistih, ki jo pričakujejo, tistih, ki vedo, da bo morda čez minuto, dve, morda čez četrt ure, morda čez pol ure raztrgalo kotel in bo bušila para na vse strani. Vsakokrat, ko je kurjač vrgel nove lopate premoga v peč, je zamajal in čakal. Zdelo se mu je, kakor da vse okoli njega poje: umrl boš, umrl boš, umrl boš...

On pa je bil še tako mlad in kot blisk so mu udarile v možgane predstave njegovega življenja. Spomnil se je dogodka iz preteklih let. Pred očmi mu je stopila žena in dvoje otrok. Kaj bo z njimi, ko ne bo več njega, ki bo moral umreti v tej prokleti vojni? V trenutku se mu je utrnila odresilna misel, da bi vsaj do takrat ne eksplodirala mina, dokler ne pridójo do postaje P. Tam bo pregledal ležaje kolesja na lokomotivi. Morda mu bo uspelo tam pobegniti. Pobegniti s stroja smrti, ki mu je venomer hropel: Umrl boš. Če mu uspe pobegniti z lokomotive, z lokomotive, ki nosi na sebi smrt in mu venomer hrope tisti strašni odjek, potem, potem bo vedel, kje mu je pot.

Kako je pripeljal do postaje P, se Tone le medlo spominja. Spominja se, da je polagal roko na ležaje in izkoristil tisti drobec sekunde, ko se je Bahnschutz ozrl proti postaji. Teda je Tone izpustil kladivo in zbežal, kot da mu gori pod nogami. Bežal je. Samo bežal, dokler je mogel na begu je prešil tudi eksplozivo v dolina za seboj.

Po vrhovih so goreli kresovi v čast prvemu maju, v njegovem srcu pa je gorel še večji ogenj, ogenj upanja v boljše in lepše življenje, v tisko življenje, v katero je pobegnil iz objema smrti.

Leta teko. Tone se vseko leto spominja tistega prvega maja. In ko ga praznuje, pogosto poseže na polico, kjer ima shranjena stara radijska poročila, ki so govorila o umičenju sovražne lokomotive in vojaškega transporta. Včasih poseže pod čepico in se pogledi po snežnobelih laseh, ki so osiveli v eni noči, v tisti noči, ko mu je lokomotiva neprestano ponavljala: Umrl boš...

K. M.

Po prvem obisku v tovarni je Majdičev Janko še večkrat pogledal k očetu. Kakšen teden mu je vsak dan zaporedoma donal jed. Največkrat tedaj, ko je Majdič delal na popoldanski izmeni. Ob šestih zvečer navadno ni bilo šole, Janko je bil tedaj vsega prost, kolikor ni prežal sam na večerjo ali pa se podil z otroki.

Z vedno pogostejšimi obiski se je udomačil zlasti v očetovem oddelku. Znal se je umikati drvečim lokomotivam in se izogibati drugih nevarnosti. Delo in naprave si je ogledal bolj od blizu. Počasni je razumeval vse stvari. Kmalu mu je bilo jasno, zakaj je tam ona peč, kako dela ta stroj in podobno. Razen valjarne ga je zanimala martinarna z ogromnimi pečmi, kjer bi najbrže lahko spekli kruha za pol Gorenjske, če bi prevzeli peki ta obrat v svoje roke. Cesar ni sam potuhal do kraja, je dognal z očetovo pomočjo ali pa je nadlegoval za pojasnila deške tovaršče. Stvari, ki so se mu kazale poprej v meglenih, skrivnostnih obrisih, je jemal poslej v vsej njihovi resničnosti.

Razen valjarne in martinarne so bili pa še mnogi tovarniški oddelki, kamor ni smel. Samo mimogrede je lahko po-

kanic, potem je divjal s Tarzanom in ga oponašal v hosti. Zato mu je bil zelo ljub Jelenkamen, kjer je na mile viže preizkušal svojo urnost.

Napoved si je res lahko bistril pamet v meščanski šoli. Oče je držal svojo besedo in ni skoparil z denarjem za knjige in za vse, kar je potreboval fant. Novi izdanki so se zelo poznali družini, kajti oče je manj zaslužil kakor nekoč, a otroci so vsak dan več pojedli. Vsi so že dognili šolske klopi in trgali zmeraj več obleke. Draginja je pa rasla. Vendar so za Janka radi utrpeli.

Morda jim bo kdaj povrnili! Lahko prav kmalu.

Bil je dober risar. A kazal je talent

Okrenil se je. Učiteljica je bila nekam bleda in resna. Tudi njen glas ni bil karajoč, kakor bi pravzaprav moral biti. Preden je utegnil kaj reči, mu je namignila, naj gre ven.

Na hodniku je stala ihtea sestra. Janka je zabeležilo.

»Pojdí domov,« je zajokala. »Očeta je opeklo.«

»Zelo?«

Sestra je prikimala, brat se je stresel in zahtel. Cutil je, da zgublja moči, da se mu vrti v glavi. Hotel je premagati slabost. Za hip se je zazrl v učiteljico. Pobožala ga je po glavi in mu dala razumeti, da čuti z njim. Tako bližnja si še nikoli nista bila.

»Le pojdita brže!« jima je rekla.

no so gledali nanju. Najbrž so se zbrali ob Majdičevem prevozu. Za nezgode v tovarni se včasih razve, še preden prepeljejo ranjenca v bolnišnico, kjer mora zdravnik vse pustiti in mu prihiteti na pomoč. A vsaj ob prevozu se prav gotovo natepejo skupaj ljudje.

Janko je zvedel zadosti. Htel je po cesti vstric tovarne. Sestrica je capljala za njim. Pred bolnišnico sta našla mamo. Bila je vsa iz sebe. Ko ju je ozrla, je pohitela k njima in ju krčevito privila k sebi. Nekaj žena jo je tolašilo, a vse lepe besede niso mogle ubraniti solza.

Dokler niso Majdiča prevezali, ni mogel nihče k njemu. Popoldan so ga že lahko videli. Bil je ves povezan in

do odpirale rane in za delo ne bo nikoli več prav sposoben. Smilil se jim je, da ga je tako zelo prizadelo. Z njim je prizadelo vso družino. Bolniška podpora ni bila enaka plači, s katero so se že prej komaj prebijali. A bodočnost? Nihče ni upal misliti nanjo.

Janko je v tem času večkrat izostal iz šole.

Mama je bila pa iz dneva v dan bolj brez uma.

Po nekaj tednih so odpeljali Majdiča v Ljubljano. Porazna praznота je ostala za njim. Doslaj so ga videli vsak dan in ga tešili z navzočnostjo, s postrežbo in negovanjem. Dan za dnem, noč za nočjo, zmeraj bolj jih je trla njegova oddaljenost. Ko je bil še doma, so komaj čakali drugega dne, da pohite k njemu in zvedo, kako je. Zdaj se je le poredko kdo odpravil na obisk. Majdič sam se pa ni mogel mučiti s pisanimjem. Tako so bili večnoma brez vesti o njem. A tiste redke so vse uničevale upanje, da se povrne živ domov.

Napoved je prišla brzozjavka...

Janko ni ni mogel verjeti. Res, da ljudje umirajo, a n'gov oče bi se moral pozdraviti. Večkrat si je predstavljaj, kako ga počaka in se pomeni z njim o vsem, o čemer se nista mogla pogovoriti ves ta dolgi, težki čas. Ni si ga mogel predstavljati na mrtvaškem odru. Nič ni občutil prave žalosti, saj zanj še ni umrl.

Prišel je dan pogreba. Sosede so mu očistile obleko in mu prišile na rokav črn trak. Oblek ni imel na izbiro, črne pa sploh ne. Mama se v svojem obupu ni utegnila brigati za vsakega otroka posebej. Delavske žene iz hiše so ji pomagale. Tudi Janka so vzele na postajo.

Tam so se zbirali črno oblečeni ljudje, prišla je delavska godba, Janko je videl nekaj vencev, a na črnem podstavku je uzrl dolgo krsto, ki so jo vzel iz vagona.

S težkim srcem se je približal. Za krsto je še stala mama, vsa onemogla, izjokana. S krvavimi očmi je nepremično zrla na pokrov; vanj je bilo vdelano steklo, okence, skozi katero je bilo videti Majdičevo glavo. Zdelo se je, da ničesar drugega na svetu več ne vidi. Tudi Janko se je vzpel in se skozi okence zazrl v suhi, do kraja izmučeni očetov obraz.

Zdaj je verjel v njegovo smrt.

Dolgo je zrl v koščena lica, potem je omahnil na krsto.

Ljudi je bilo vedno več. Prišel je duhoven in odmolil. Zapeli so pevci. Mama je zajokala, z njo mnogi okoli nje. Dvignili so krsto. Pogrebnici so se zvrščali v spredov in potegnili za sabo tudi Janka. Zaigrala je godba, v farni cerkvi so se oglasili zvonovi.

Janka se je vse to komaj dotaknilo. Res je hodil za mrtvim očetom, v mislih je bil pa drugje. Tam ob pečeh, kjer je ožgala Majdiča in ga spravilo v krsto. Podoba velikega, očrnelega prostora mu je lebдела pred očmi. Dolge ognjene kače, ki se zvijajo po razgretih ploščah. Vmes se mu je pa prikazovala podoba očetovega nepremičnega obraza v okencu.

TOVARNA

ODLOMEK

STONE ČUFAR

kukal vanje in si bolj po pripovedovanju ustvarjal slike o njih.

Kljub pogostim pomemkom z očetom, si je najbolj zapomnil prvi razgovor v tovarni.

Besede: »No, če boš priden, ti ne bo treba tako garati kakor meni,« so mu hodi le neprestano na um.

Oče mu je znova objubljal, da ga spravi k boljsemu kruhu. Kaj si je predstavjal pod temi besedami, je fant domel bolj v obrisih. Oče ni omenjal podrobnosti. Boljši kruh je pač lahko delo in dobra plača. Janko je že marsikaj čisto pametno preudaril. Če pojdem v meščansko šolo, je tuhtal, to še ne pomeni boljšega kruha. Poznal je dosti fantov, ki so vzlic šoli ostajali doma ali pa poprijemali za težja in slabo plačana dela, če so jih sploh dobili.

Usoda ljudi ni povsod enaka, je razmišljal. Nekaterim se kaj posreči, morda se tudi meni. Kdo ve, kako bo po štirih letih?

Janku je šolska učenost šla v glavo, kakor bi jo požiral s kruhom, zato pa ni ljubil posedenja s šolskimi knjigami.

»Ni huštega v šoli kakor je odličnjak, ki nosi nekaj časa zvonec, potem mu pa odklenka,« je slišal starejšega dečka, ki je prinašal iz meščanske šole srednje dobra izpričevala.

Zdi se, da je Janko skoz in skoz uvaževal to preizkušeno modrost. Le ko je šlo za sprejem v meščansko šolo, je bolj poprijel tudi za šolske knjige. Drugih že poprej ni zanemarjal. Spočetka je bil kar lakomen raznih sli-

tudi za druge reči. Prijemale so ga fantovske muhavosti. Včasih si je dovolil kaj prešernega, kakšno deško porednost. Najbolj pogosto se je pregrešil z večnim gledanjem skozi šolska okna. Cesta je bila navadno polna ljudi in vozil. Ob vsakem avtu so Janku zažarele oči. Avtomobili so mu pomenili vso širino in neskončnost sveta, življenja, dogodkov. Nekateri od njih so gotovo prevozili vso Evropo, on je pa najbrže ne bo veliko videl. Starši bodo gotovo gledali, da ga spravijo kamorkoli h kakšnemu kruhu, svet mu bo pa ostal večno zapечат. Da bi lahko odšel vsaj s trebuhom za kruhom, kakor so hodili delavci za očetovih mladih dni! Janko je sanjaril o mnogih deželah in mestih, se tudi pri pouku živo zanimal za in se pri zemljepisni vselej odrezal.

Skozi okna se je zelo rad zagledal v tovarno, ki je ležala vsa pred njim. Zdaj je že natanko vedel, kaj kje izdelujejo. To je lahko tolmačil nepoučenim učencem, zlasti onim iz drugih krajev in iz gornjega konca Jesenice. Ziveli so stran od tovarne in zato so manj vedeli o njej.

Kadar ga je kdo od učiteljstva pokaral, je nekaj časa manj oprezal skozi vsabljava stekla, potem ga je pa spet premagala razveda.

Neki dopoldan je bilo že odzvonilo po glavnem odmoru, učiteljica pa še ni bilo. Janko se je spravil k oknu in užival, da kljub končanemu odmoru še ni nikogar na katedru. V razredu je bilo vedno bolj živahno, učencev se je znova lotevala razposajenost. Vsem se je dozdevalo, da bo ta ura brez pouka. Ko je Janko najmanj pričakoval, so se odprla vrata.

»Majdiče!

Janko je komaj odušil jok. Brez besedi je skočil v razred po torbico in čepico. Na spraevanje součencev je samo zavzdihnil in šepnil:

»Nesreča... Oče...«

S sestrico je odhitel na cesto. Pred tovarniškim vhodom sta naletela na večje gruče ljudi, kar je bilo za tisti čas bolj nenavadno. Brezposelniki zjutraj nadlegujejo uradnike in vsak dan sproti ubujajo in pokopujejo svoje nade na zaslužek, se do te ure že razgobe. Drugih ljudi pa navadno ni bilo, naleteli so se skupaj samo ob posebni priliki.

Mnogi v gruči so prepoznali Janka in sestro.

»Ata so že spravili v bolnišnico,« jima je pojasnila močna ženska.

Drugi so prikimali, ta ali oni je spregovoril kaj v tolašbo. Pomiloval-

bel kakor sveča. Neprestano je ječal, kadar ni mogel več stokaje prenašati bolečin, je krčnil, da je vse zabeležilo. V očeh mu je odsevalo tolkšno trpljenje, da nihče ni vzdržal njegovega pogleda.

Majdiča je opeklo po vsem životu. Pretrpel je strahovite muke. Zdravljenje se je vlečlo iz tedna v teden. Nič ni kazalo na bolje. Rane se niso celile, mož je hiral in mnogi so že zmaževali nad njim.

»Opekline je najhuje, kar lahko doleti človeka,« so rekali.

»Zlepa se človek ne izmaže.«

Tudi Majdičevi so že obupavali. Vso družino je težila peza skrbi in temnih slutenj. Vse so imeli narobe. Očetu so želeli zdravja, a nihče ni mislil na to, da se kdaj zares pozdravi. Če ostane živ, bo pohabljenec. Večno se mu bo-

Naša najstarejša in kvalitetno vodilna tovarna čevljev

Vam nudi v svojih lastnih poslovalnicah v Kranju, Radovljici, Skofji Loki, Bledu in Trzinu bogato izbiro zadnjih modnih novosti. Naš delovni kolektiv v proizvodnji in prodajni organizaciji želi vsem svojim vedno številnejšim odjemalcem prijetno praznovanje našega velikega Praznika dela.

TOVARNA ČEVLJEV „PEKO“ TRZIC

Nemška emigrantka Vicki Baum je spisala roman »Hotel Shanghai«. S čudovito jasnovidrostjo opisuje usodo devetero oseb iz najrazličnejših strani sveta. Vse njihovo stremljenje, trpljenje, razcvet, sreča... se konča v hotelu Shanghai, ki ga med prvimi zadene bomba iz letala. Med temi osebami je tudi Ruta, mlada zaslišna sestra, Amerikanka, ki pomaga neposredno, predno jo pokopljejo razvaline, kitajski materi, ti se zvija na cestnem tlaku v porodnih bolečinah.

„ZDRAVSTVUJ, MALI MOŽ!“

Po ovica hišnega pročelja se je zrušila in prah se je dvigal v gostih oblakih iz razvalin. Med prahom so se zvijali ranjenci kakor črvi. Tuj, mrtvaški duh je napajal neprozorni zrak. Ruta je bila tako blizu ranjencev, ki so o'apono kričali, da ji je zopet začel delovati sluh, ki ji je za trenutek odpoval zaradi strahotnega poka, ki ga je povzročila bomba. Iz bližnje veže so pritekli ljudje, Evropejci, hoteč pomagati čim, ki so ležali med razrobljenim zidom in sredi ceste. Ruta je hodila preko razvalin in se prav tako lotila dela. Njenih podplotov se je oprilemača še topla, lepljiva kri. D h po krvi je hitro prevlečal grizeči duh po zidovju, prahu in eksploziji. Mnogi ponekencenci so bili že mrtvi in to je bilo dobro. Drugi pa so ležali razcefrani in njihova telesa so bila očrta kakor hiša, katere zidovi so se zrušili nanje. Ud'e, posamezni deli tistih, ki so bili še p ed dese imi minutami ljudje, so se odgrnili pred očmi mož, ki so odstranjevali zidovje. Ruta je zgrabila roko, ki je molela izpod razvalin navzgor, kot bi iskala pomoči. Roki je sledil kos rame, ves okrvavljen in ožgan. Zeno samo, ki je bila ta roka in ta rama nekoč živ del njenega telesa, je vrglo nekam vstran ali pa jo je zdrobilo na kosce. Ruti ni postalo slabo, kajti v operacijskih dvoranah in pri seciranju se je naučila obvladanja. Obrisala si je pot in je iskala pod razvalinami ženo truplo. Belci in ranci so ležali nerazdružno pomešani v svoji okrutni smrti. »Vsi ljudje so bratje« — je rekel nekoč poleg Rute: zvenelo je grozotno. Bil je star Kitajec z nepremičnim obrazom. Dvignil je belega otroka in ga nesel v bližnjo hišo, ho'el, čigar vrata niso smela nobene šipe več cele.

za kaj gre. Zena je bila noseča in strah je povzročil nenadne porodne popadke. Neprestano je ponavljala kitajske besede in njeni lasje so bili moliri od porodnih bolečin. Ruta je za trenutek

zala hlače in jih potegnila dol, je začela žena zopet ječati.

Ruti se je zdelo kakor čudež, da se bo sredi vsega tega umiranja in razdejanja rodil otrok. Bila je večkrat navzoča pri porodih, toda čisto sama še ni nikoli spravila otroka na svet. Pomankanje vseh antiseptičnih sredstev je razžalostilo srce oskrbne sestre. Toda obenem je začutila neko prekipevajoče veselje, da more pomagati. Zena je ležala na pločniku z razgrnjenimi stegni, njeno telo se je dvigalo in

VICKY BAUM

Ruta ji je pomaknila koleno do brade. Ljudje so še vedno drveli na kraj nesreče, toda kričanje je pojema'lo. Nihče si ni vzel časa, da bi se ustavil pri porodnici, nad katero se je sklanjala Ruta. Ze se je pokazala otrokova temna, mokra glavica. Ruta jo je prijela z obema rokama in je dvignila otrokovo telesce iz materinega telesa. Dete je bilo zlatorumene barve in čisto majceno; bil je deček. Ko ga je potrepljala po zadnji plati, je odprl usta, pokazal svetlordeče čeljusti in zakričal. Se je visel na popkovini ležeč med materinimi stegni. Kitajka je dvignila glavo s pločnika in je skušala pogledati otroka. Ruta jo je razumela in je dvignila malo kopicco, tako da je mati videla telesce in glavico ter ročice in nožice z lepimi nohti. Materi je zopet omahnila glava. Ruta, ki je čepela pri njej na tlaku, je za trenutek izgubila glavo. Nato pa si je segla pod obleko in je odrgala svoje motno rožnato spodnje krilo od naravnih trakov. Svila je zaselestela in se lomila. Ruta jo je potegnila s sebe, napravila iz nje svitek in ga položila malemu Kitajčku pod glavo. Ruta je zopet premišljevala. Nato je vzela še svoje naravnice ter zavezala popkovino. Ozrla se je okoli sebe in bogve, iz katerih praglobin je prihajalo mali Amerikanci spoznanje, kaj mora storiti: stegnila se je preko materinega telesa in je odgriznila popkovino. Nekaj kapljic krvi

se je pocedilo, ki je kmalu otekla. Sele sedaj je začutila Ruta svoje srce biti, kot še nikdar. Zopet si je obrisala z rama pot z obraza; bila je to primitivna kretnja, s katero si pomagajo delavke na polju. Tedaj je začela žena govoriti.

»Vse je dobro,« je rekla Ruta in ji je obrisala mokre, črne štranaste lase s čela. Zavila je otroka v svojo spodnjico iz umetne svile in ga je položila materi na roke. Po nekaj minutah se je obraz matere zopet spatil od bo'č'n in Ruta ji je brž vzela otroka iz rok. Opravila je pri materi še, kar je treba po porodu.

Vse to se je zgodilo sredi ceste modernega mesta, toda bilo ni prav nič drugače, kot je porod v globokem pragozdu. Na svojega zarodca je Ruta med temi trenutki tako popolnoma pozabila, kakor da ne bi nikoli živel. Otrok je začel z zaprtimi očmi iskati njene prsi, kot mala novorojena lačna živalica. Ruta se je glasno zasmejala in tudi mati se je morala smejati. Ruta je zopet položila otroka proč; že kar težko se je ločila od ma'ega toplega življenja. Sedaj je oblekla mater. Zena, ki je počasni prišla zopet k meči, je nekaj zakričala in je pokazala na Ružno obleko. Sele sedaj, ko je pogledala po sebi, je videla, da je vsa rdeča od krvi ranjencev, ki jih je pomagala nositi. Stresla je z glavo in se nasmehnila Kitajki.

Tedaj je zbrilzgala piščal in bel ambulančni voz je privozil po cesti ter se ustavil ob oglu. Zdravnik in nosači so izstopili. Ruta je brž stekla k njim z otrokom in naročju.

»Tu imam porodnico, ki je pravkar porodila,« je javila Ruta. Zdravnik pa jo je odinil:

»Nimam prostora,« je zagodrnjal in zbežal s svojimi ljudmi proč. Ruta se je vrnila k svoji bolnici. Prevzema'jo jo je divje veselje nad nečim, če ar še ni nikoli občutila, za kar ni vedela, da biva v njej. Poskusila je pomagati Kitajki, da bi vstala, hotela jo je spraviti s ceste. Toda žena je zaprla oči in je zmažala z glavo. Videti je bila zelo utrujena, a popolnoma zadovoljna. Hotela je ostati tam, kjer je bila. Ruta se je bežno spomnila na možnost zastrupitve, toda te predstave so brž izginile. Pokleknila je na pločnik, porinila svoje stegno materi pod glavo, sama pa je vzela otroka in ga tesno pritiskala k sebi. Njegove ročice so se premikale.

Tako je našla skupino zdravnic, ki se je pripeljala mimo z avtom.

Ruta je skrbno položila otroka na sedeč. »Zdravstvuj, mali mož!« — je rekla nežno. Bil je njen otrok in ni bilo tako preprosto, ločiti se od njega...

V bližini zdrobljenih šip je našla Ruta ženo, ki jo vsem videzu ni bila ranjena, a se je zvijala v krčih. To je bila Kitajka nižje plasti v črnih hlačah in beli jopici. Ko se je Ruta sklonila nadnjo, da bi ji pomagala, je razumela,

Tovarna »Iskra« v Kranju je že kar majhno mesto zase — saj ima celo svoj lastni »lokalni« promet. Pred tovarno stalno stojijo lepi novi avtobusi znamke TAM iz mariborske tovarne avtomobilov, ki prevažajo delavce in uslužbence v tovarno in nazaj na domove.

Zgoraj levo: Med še vedno poškodovanimi zidovi v Železnikih je tale čudna jama. Izkopali so jo za vodo, ki bo dovajal vodo Železnikom, Studenemu in Česnjem.

Zgoraj desno: V Selški in Poljanski dolini je pa čipkarstvo doma. Pred hišami bo popotnik še našel motive, podobne temu na sliki: čipkarica s svojim preprostim orodjem plete drobne niti v bele čipke.

S KOVINARSKIH JESENIC. DOPOLDANSKA IZMENA ZAPUSCA ZELEZARNO. ZA RAZVEDRILLO JESENISKIH KOVINARJEV PO NAPORNEM DELU SKRBIJO ŠTEVILNA ŠPORTNA IN KULTURNO - PROSVETNA DRUŠTVA. ZLASTI ŠPORTNA DEJAVNOST JE NA JESENICAH PREČEJ RAZVITA IN SE PONAŠA TUDI Z VRHUNSKIMI REPREZENTANTI, SAJ SO JESENISKI HOKEJISTI NA LEDU DRŽAVNI PRVAKI. KULTURNO - PROSVETNO ŽIVLJENJE JE PA TUDI KAR ŽIVAHNO.

MENDA V VSEJ DRŽAVI NI TAKO PESTRE POKRAJINE, KOT JE GORENJSKA. JEZERA IN VISOKE GORE, TEŽKA INDUSTRIJA IN RAZVITO KMETIJSTVO, DOMAČA OBRT IN INDUSTRIJA IZDELKOV ZA ŠIROKO POTROŠNJO — Z VSEM TEM JE GORENJSKA KAR LEPO ZASTOPANA V GOSPODARSKEM ŽIVLJENJU REPUBLIKE IN FEDERACIJE. »POJDI PO TEJ NAŠI GORENJSKI IN NAM NALOVI MOTIVOV ZA FOTOREPORTAŽO, KI BO OBSEGALA CELO STRAN,« — SMO REKLI NAŠEMU FOTOREPORTERJU. »PA NE SAMO SLIKE TOVARN IN HIDROELEKTRARN, AMPAK TUDI LJUDI »NALOVI« KJER JIH PAČ NAJDEŠ — NA CESTI, PRI DELU, PRI ZABAVI!»

PA POGLEJMO, KAJ JE NA SVOJI POITI PO GORENJSKI UJEL V SVOJ APARAT NAŠ FOTOGRAF!

Ce smo čisto odkriti, bomo priznali, da gornja slika ni z našega fotoreporterja prvomajske poti po Gorenjski, ampak jo je posnel lani kmalu enkrat po 1. maju ob Bohinjskem jezeru. S tem seveda ni rečeno, da — če bo ta praznike lepo vreme — ne bi 1. maja na Bohinjskem jezeru videli kaj podobnega...

Nekje v gmajni nad Tržičem je fotografska kamera ujela motiv na desni sliki: dobri prijatelji med igro. April ima še »re« in v takih mesecih ba je ni dobro sedeti na golih tleh — ampak mladih veseljakov to očitno ne moti.

POGLED NA ENEGA IZMED POMEMBNIH OBJEKTOV NAŠE ELEKTRIČNE ENERGETSKE MREŽE, NA HIDROELEKTRARNO MOSTE. LE MALOKDO SE, KO VKLOPI RADIO ALI S PREPROSTIM OBRATOM ELEKTRIČNEGA STIKALA RAZSVETLI SOBO, SPOMNI LJUDI, KI V HIDRO IN TERMoeLEKTRARNAH, RAZDELILNIH IN TRANSFORMATORSKIH POSTAJAH NOČ IN DAN SKRBIJO ZA NASO LUČ...

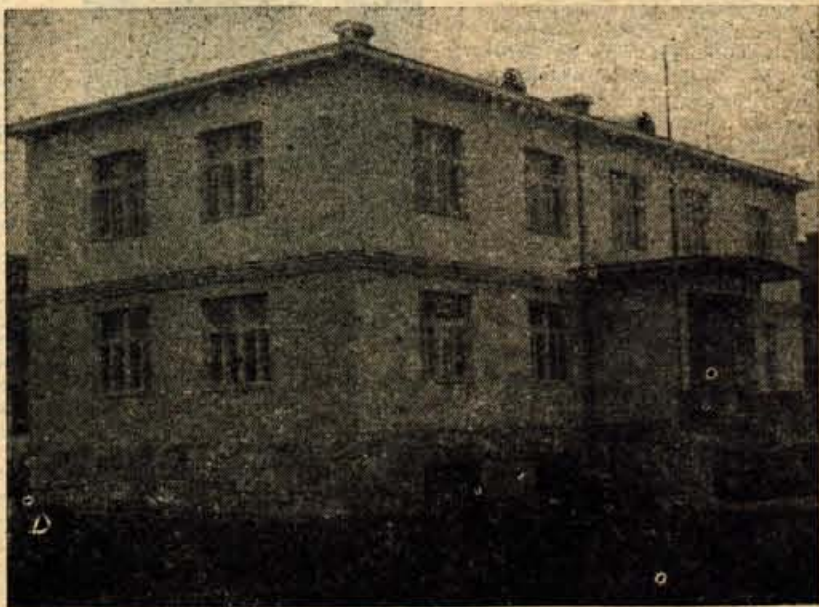
Takole pa je v dneh pred 1. majem na obalah »gorenjskega bisera«, Blejskega jezera. Čolni na jezeru še samevajo, ampak v prazničnih dneh se ne bodo več prazni zibali na mirni jezerski gladini in mogoče se bo našel celo kdo, ki bo v preveliki kopaliski vnehi zaplaval

Maj je čas šolskih izletov. Na cesti sredi Tržiča smo ujeli v fotografski aparat tole skupino šolarjev (levo). — Na sliki desno: mlade delavke v tovarni »NIKO« v Železnikih že kaj mojstrsko obvladajo svoje stroje. — Desno spodaj: Dom Zveze borcev v Škoflji Loki je prikupna in lepa stavba. Nobena izmed gorenjskih organizacij ZB nima takega doma.

ŠE DVA DNI, PA BODO KRAJI, KI SMO JIH OBISKALI, ŽE V PRAZNIČNEM PRVOMAJSKEM RAZPOLOZENJU. LJUDJE BODO ZA DVA DNI ZAPUSTILI SVOJE DELO IN SI POISKALI RAZVEDRILA IN SPROSTITVE V NARAVNIH LEPOTAH, KI JIH NAM GORENJSKEM RES NE MANJKA. PRVOMAJSKI PRAZNIKI POSTAJAJO IZ LE TA V LETO BOLJ PRILJUBLJENA PRILOŽNOST ZA KRAJŠE IN DALJŠE IZLETE, OBENEM PA TUDI NEKAKŠEN DRUŽINSKI PRAZNIK, SAJ V TEH DNEH VSAJ ZA KRAJEK ČAS OBIŠČEJO SVOJE DRUŽINE LJUDJE, KI SO NA DELU V DRUGIH KRAJIH, PROČ OD DOMA. VSI SKUPAJ PAČ UPAMO, DA NAM NE BO VREME PREKRIZALO NARČTOV IN DA BOMO PRAZNIKE PREBILI VESELI IN DOBRE VOLJE!

Motiv na sliki levo je iz Planice. V dolini velikank pod Poncami ni več nega — vzelo ga je toplo spomladansko sonce, ki očitno marsikomu godi.

Poznate nova pralna sredstva?

Naše trgovine so zadnje čase dobro založene z novimi pralnimi sredstvi - detergenti. Gospodinjje jih uporabljajo z nezaupanjem, ker so navodila na njih nekoliko pomanjkljiva in ponekod nerazumljiva, na pr. čemu se ne sme zraven uporabljati tudi navadno milo. V reviji »Sodobno gospodinjstvo št. 2 so o tem obširneje navodila, zato jih ponatiskujemo.

KAJ SO DETERGENTI

Detergenti so sintetična mila, ki jih lahko dobivamo iz petroleja, raznih alkoholov ter drugih organskih snovi, medtem ko so navadna mila le proizvod živalskih in rastlinskih maščob. Pomanjkanje naravnih maščob je povzročilo, da so začeli strokovnjaki iskati nove vire za proizvodnjo pralnih sredstev. Z odkritjem detergentov pa so ugotovili tudi večjo učinkovitost le-teh. Prvotno jih je uporabljala le industrija, že več let pa služijo tudi potrošnikom v vsestranske namene.

LASTNOSTI, UPORABNOST IN PREDNOST DETERGENTOV

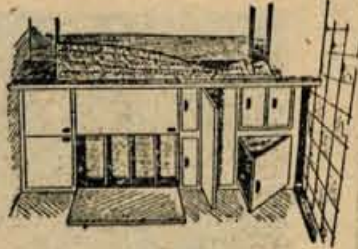
V vodi se raztapljajo, je po navadi ne skalijo in se lepo penijo. Trda voda ne zmanjšuje njihovega učinka. Z detergenti lepše peremo kot z milom in s sodo. Zlasti »Teril« ima odlično pralno sposobnost. Volno in tkanino iz mešanih vlaken peremo pri temperaturi 45 do 55 stopinj Celzija, da jih ne poškodujemo in da ostanejo mehke. Če želimo volno ali volneno tkanino lepo obarvati, jo prej operemo s »Terilom«, ki pospešuje pronicanje barvila v vlakno. »Teril« se obnese tudi za kuhanje in barvanje bombaža, umetne in prave svile. Če pri kisikovem beljenju dodamo »Teril«, ni potrebno dodajati be-

lila. Ne smemo ga pa uporabljati skupno s klorovim apnom. Prednost detergentov je tudi v tem, da ne tvorijo z apnencem mil. Trda voda ima mnogo apnenca. Če peremo v taki vodi z navadnimi mili, se tvorijo kalcijeva mila, ki se prilepijo na vlakna in jih celo z močnim izpiranjem ne moremo več odstraniti. Zaradi tega nastajajo pri večkratnem pranju na tkaninah mehanske okvare; otrdelo kalcijevo milo drgne ob vlakno, ga natrta ter tako precej zmanjša njegovo trajnost. Pri pranju dodajamo 0,5 do 2 g »Terila« na 1 liter vode. Količina je odvisna od umazanosti

tkanine. S prekomerno uporabo ne povečamo pralnega učinka, temveč po nepotrebnem trošimo pralno sredstvo. Detergenti pa ne služijo samo za pranje tkanin, temveč jih uporabljamo tudi pri vsakdanjem gospodinjanskem opravilu. Z raztopino tega ali onega detergenta izpiramo čaše, kuhinjsko posodo, jedilni pribor, šipe, ogledala, svetilke, kristalna stekla, keramiko, stene (obarvane z oljnato barvo), tla, peči. Posodo izpiramo z mlačno raztopino, nakar jo izplaknemo še s čisto, mrzlo vodo. Tudi zelo mastne posode lepo umijemo z mrzlo raztopino detergenta. Detergent ne škoduje rokam, zato nam ne razpokajo. Isto kakor za pranje, velja tudi za umivanje: ne dodajamo vodi preveč detergenta, da ne bomo po nepotrebnem zapravljali denarja.

ZELO DEKORATIVNA VAZICA ASIMETRIČNE OBLIKE. PRECEJ TREBUŠASTA, Z OZKIM VRATOM. IZDELAMO JO LAHKO SAMI IZ GLINE. BARVAMO JO RDEČE, ALI V GLINO ZAREŽEMO ORNAMENT.

AKO NIMATE SHRAMBE ZA SHRANJEVANJE ŽIVIL, VAM BO DOBRO SLUŽILA OMARA Z NEPOSREDNIM ZRAČENJEM. KOT JO VIDITE NA SLIKI. NA ZADNJI STRANI MORA IMETI PREZRAČEVALNE ODPRTINE, KI SO POVEZANE Z LUKNJICAMI V ZIDU. POMAGAMO SI LAHKO TUDI Z ENO SAMO POLICO, KI JO PRITRDIRMO OB OKNO NA SEVERNI IN SEVEROVZHODNI STRANI.

RECEPTI

PRVOMAJSKO KOSILO

Jetrne rezine v juhi
Polupini rezki v pikantni omaki, dušen riž, solata.

Jetrne rezine v juhi:

4 žemlje, 2 jajci, 5 dkg masla, 20 dkg vranice, sol, poper, peteršilj in kostna juha.

Maslo penasto mešaj z rumenjaki, dodaj nastrgano vranico, sol, poper, drobno zrezan peteršilj in beljakov sneg. Zmes namaži 1 cm visoko na žemljine rezine, ki si jih za prst debelo narezala. Rezine sproti polagaj v vročo mast in ocvri. Pečene serviraj z juho.

Polupini rezki:

6 žezkov (pljučna pečenka ali notranje stegno), 5 dkg moke, 10 dkg masti, 5 dkg slanina, sol, poper, česen, 3 kisle kumarice, sladka paprika, 1 dkg kaper 1/16 kisle smetane, 2 čebuli.

Zrezke potolčemo, potresemo s soljo, poprom in strtim česnom. V sredino zrezka položimo s papriko potresen košček suhe slanina in košček kisle kumarice. Zrezke tesno zvijemo, pretaknemo z zobortrebecem, pomokamo in opečemo. V isti masti prepražimo drobno zrezano čebulo in moko, zalijemo z juho ali vodo ter prekuhamo. Kapre in zelen peteršilj sesekljamo in dodamo omaki. Zrezke duši v tej omaki 1 uro. Predno postaviš z rižem na mizo, dodaj še smetano.

ZA IZLETE BOMO PRIPRAVILE

V prazničnih dneh si bo gotovo vsaka družina privoščila daljši ali krajši izlet. Gospodinjam bodo prišli prav nasveti za obložene kruhke, ki jih lahko pripravijo z različnimi namazi.

1. 20 dkg margarine z mešanjem zmečamo, dodamo 3 kuhana jajca, poper, sol in žlico limoninega soka. To zmešamo in namažemo na kruh.
2. Nekaj naribanega suhega sira, žlico gorčice, 3 drobno sesekljane sardele zmešamo s pasirano skuto in smetano. Pridenemo lahko tudi košček šunke, da izboljšamo okus.
3. Sicuto zmešamo z 10 dkg margarine, 4 sardelemi, soljo, nekoliko sladkorja in paprike. Dodamo še sok bele čebule.
4. 10 dkg sesekljane šunke zmešamo z 10 dkg surovega masla ali margarine, ter prideneemo še nekaj sesekljane zelenega peteršilja.
5. Najprej razmešamo 5 dkg surovega masla, dodamo 4 žlice paradižnikove mezge, 10 dkg poljubnega nastrganega sira, 4 žlice nastrganega hrena, sesekljan drobnjak in peteršilj. Vse skupaj po okusu osolimo in dobro premešamo. Namaz lahko uporabimo tudi kot samostojno jed.

KOSTUM IZ BALONSKE SVILE ZA IZLETE IN POTOVANJA TER DVODELNA KARIKASTA PREHODNA OBLEKA, KI JO NOSIMO LAHKO TUDI Z BLUZO.

1+3=4 dobro (3) zadovoljno (4)
odlično (5)

Mlada rast

odlično (5) morda dobro (4) slabo (4+7)

MLADARAST

Dragi cicibančki in pionirji!

Pred nami so prazniki in počitnice. Letos je kar lepo nanoslo, saj bo trajal pomladanski odmor skoraj teden dni in to najlepših, pomladanskih dni.

O pomenu teh praznikov menda vam ni potrebno še posebej pripovedovati. Vem, da so vam v šoli prav lepo raztolmačili pomen ustanovitve Osvobodilne fronte in praznik delovnega ljudstva 1. maj.

V eni izmed prejšnjih številkih sem se, dragi pionirji, dotaknil priprav vaših odredov po šolah za Dan mladosti. Do danes pa se je nabralo v predalu še toliko teh programov, ki so mi jih poslali še drugi pionirski odredi, da bi jih bilo kar za nekaj strani, če bi jih mogel objaviti. Žal pa to ni mogoče, ker ni prostora. Iz vseh teh sporedov je razvidno, da bo letos mladina na Gorenjskem res dostojno in lepo proslavila rojstni dan našega maršala Tita, da bo proslava 25. maja revija uspehov, ki jih vi dosegate v šoli, na prostem, telesnovzgoj., zdravstvenem in drugem polju.

V uvod teh praznikov se vključuje tudi naš list s tem, da razpisujemo

NAGRADNO TEKMOVANJE

Nagradna križanka ni tako težka in jo bo lahko vsak rešil, če ne sam, pa s pomočjo očeta ali mame. Rešitve pošljite kakor običajno na naslov: Glas Gorenjske, Mlada rast - križanka, Kranj. Vedite, da bodo tokrat za nagrado tri knjige, ki jih boste z veseljem prebrali. Vsi oni, ki ste poslali za objavo prispevek, prosim, potrpite, vse bo prišlo na vrsto. Posebno bom pa vesel vnaprej onih dopisov, ki se bodo nanašali na praznovanje Dneva mladosti.

Dedek Kosobrin

Megla Helena, učenka II. razr. TŠ

MI NISMO LE ŠTEVILKE - SMO LJUDJE!

SPOMIN NA RAB

Morje je butalo ob sklance čeri, se zaletavalo daleč na breg in počasi lezlo nazaj, utirajoč si pot po produ. Nebo je bilo črno, tu in tam je svetla strela prodira skozi nagradene oblake in razsvetlila okolico. V hitrih sunkih vetra so se pritlikavi bori upogibali do naznačene zemlje in se lomili v vrhove. Bilo je, ko da se bliža konec sveta.

Rab, mali otok Rab, je bil zavrt v vrtinec peska, listja in blata. Zvoniki in stolpički cerkva so otožno stezali

vrhe proti razjarjenemu nebu, kot bi ga prošili, naj vendar že preneha z gremenjem in bliskanjem. Po poti mimo razvaljenega in posušenega potkopalniškega zidu je zdrla senca. Hitela je proti morju, vedno bolj iz mesta, daleč od hiš in ljudi. Vsak sij svetlobe jo je preplašil, da se je boječe stiskala k zemlji, nato pa še hitreje tekla po potu, ki se ji je vdiral do gležnjev. Kdo je bil? Niti sam se ni spominjal svojega imena, ni vedel, od kod beži in kam. Edina njegova misel je bila, ven, samo ven iz mesta, bežati, bežati, dokler ga neso noge, samo, da ga ne dobe zopet v roke in zapro med štiri stene, kjer ni življenja, ne sonca, kjer gospodarji smrt.

Dolgo je tega, kar so ga z rodne zemlje izgnali in odvedli s seboj. Če še prav ve, je doma od daleč, a kje je sedaj dom, vas? Ko so ga odpeljali, mu je svetil velik plamen ognja. Gorela je njegova hiša, gorela cela vas in potoki solza niso mogli pogasiti okupatorjevega dela. Prignali so ga med drugimi v taborišče na krvavi Rab. Bilo jih je mnogo, morda sto, tisoč ali več. In ko so jih pognali za žično ograjo, so se izgubila njih imena v množici, bili so samo še številke. Klicali so jih po številkah k zaslišanju, k mučenju, da, celo v smrt.

Hrepenel je po svobodi, po soncu, hrepenel po delu na domačiji, na svojem polju. In to hrepenenje mu je razpalilo preostale kaplje krvi. V viharju, ko si nihče ne upa čez prag hiše, si je njegovo telo utrla pot skozi žično ograjo. Krvavel je, ali želja po svobodi je bila hujša od ran. Bolje svoboden umreti, kot živeti brez svobode. Morda niti ne bodo opazili, da ga ni več. Toliko jih je in vsi so si podobni, vsi upadli, zbiti, živi mrličji.

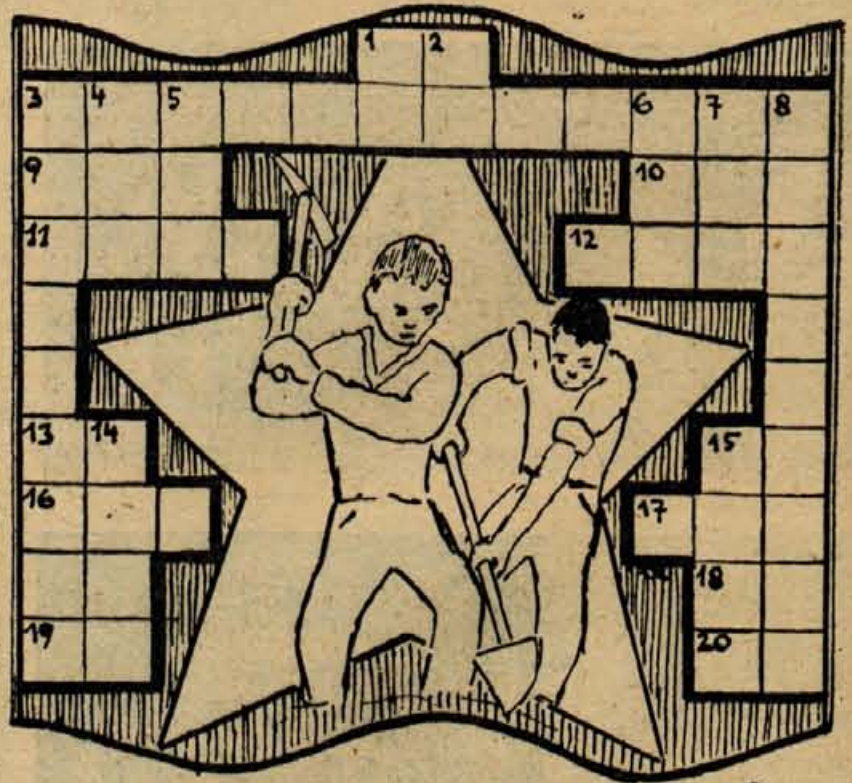
Beži, vseeno kam. Ne gleda na pot, ne vidi, da se vrača, da pred njim stoja taborišče obdano z žico. In ko ga zadene stražarjeva krogla, ko ga zapeče v prsih, še vedno beži, dokler ne pade, sprva na kolena, nato na obraz.

Kaj mar okupatorju, številka je padla, številka manj je na zemlji.

PRETEKLI TEDEN SMO V »MLADI RASTI« OBJAVILI POROČILO O NESRECI V MRZLI KOKRI - ZDAJ PA SMO DOBILI ŠE SLIKO OBEH DEKLIC, REŠITELJICE TATJANE MEŽIKOVE (levo) IN NJENE SESTRICNE VANJE KALA (desno), KI JO JE POGUMNA TATJANA REŠILA IZ VALOV KOKRE

Nagradna križanka „Prvi maj“

Vodoravno: 1. srbski predlog k; 2. vzklík ob našem velikem prazniku; 3. moško ime; 4. grška boginja jeze; 5. narobe - plaskovne enote; 6. geometrijsko telo, podolgovata posoda; 7. nasprotno od toplote; 8. glavni številnik; 9. 3. in 4. črka abecede; 10. ne vaš, last nas; 11. obrnjeno žensko ime; 12. glej 13. vodoravno; 13. dva samoglasnika; 14. kazalni zaimek.

Vojno: 7. predpločilo; 8. prebivališče jazbeca; 14. upanje, žensko ime; 15. del rastline, pojavi se spomladi.

ODVOZLANE ZANKE IZ PREJŠNJE ŠTEVILKE

Rešitve križanke »NA VESPI«.
Vodoravno: ar, lok, kip, oba, vespa, kovač, os, as.
Navpično: osa, leto, slepič, rokav, krov, oko, bos, ata.

PO STOPINJAH PREDVOJNIH 'SVOBOD'

Kdo bi izmeril vse napore in ocenil uspehe, ki jih dan za dnem dosegajo Svobode in prosvetna društva s svojim vztrajnim kulturno-prosvetnim delom med ljudskimi množicami! Najzgovornejši dokaz o tem delu utegnemo dobiti že ob bežnem pregledu časopisnih poročil, člankov, razprav in podobnih zapisov, ki dan za dnem polnijo stolpce časopisov, revij in podobnih publikacij. Če že govorimo o delu in uspehih današnjih Svobod, ne delu in uspehih nekaterih drobcev iz delovanja predhodnih današnjih prosvetnih društev, ki so delovala pred vojno pod imenom »Delavska telovadna in kulturna društva — Svoboda«.

Nekatere drobce iz življenja in delovanja nekdanjih Svobod v Kranju nam je po spominih posređoval tovariš Karel Bajt. Takole je pripovedoval:

»Bilo je leta 1931. Navezal sem tesnejše stike s čevljarjskim pomočnikom Alojzom Hrovatom. Morda vas utegne zanimati, če mimogrede povem, da je bil Hrvat eden izmed trinajstih partizanov, ki so pred petnajstimi leti — 20. aprila 1942. leta junaško umrli v borbi z okupatorjem v duplini nad Savo pri Okroglem. Ob tej priliki je padel tudi partizan Stane Zagar. — Ob pogostih pomenkih s pokojnim Hrovatom sem začel spoznavati tiste stvari življenja, o katerih sem, pa čeprav sem bil sam delavec, bore malo vedel — namreč o borbi delavskega razreda za svoje pravice. Takrat sem spoznal tudi cilje, ki so jih zasledovale takratne Svobode. Bile so šola, kjer se je delavski razred spoznaval z idejami socializma — kjer se je v tlačenem, izkoriščanem in zaničevanem proletarcu budila zavest človeškega dostojanstva.

Dovolj sem vedel, soglašal sem z miselnostjo in delom Svobod...

Kmalu nato, leta 1931, ko mi je bilo 24 let, sem postal član kranjske Svobode. Sprva sem sodeloval le v pevskem zboru.

Delo takratnih Svobod je bilo na moč podobno delu današnjih Svobod in prosvetnih društev, le težav, s katerimi se ta društva borila, je bilo seveda mnogo več. Ne bo odveč, če omenim, da so v okviru Svobod sodelovale dramske sekcije, pevski zbori, dalje knjižnice, posebno pozornost pa so posvečali raznim predavanjem in diskusijskim sestankom, kjer so obravnavali razne pomembne politične dogodke in tolačili razna vprašanja iz marksistične literature.

Tiho, vztrajno, pa vendar na moč uspešno so orale Svobode ledino, močno so se razširile in utrdile svoj vpliv v vseh krajih, kjer je bilo le kaj delavstva. Tako najdemo podružnice Svobod v Kranju, Trzinu, in Javorniku, Lescah in Jesenicah. Tako je bilo leta 1936 v Sloveniji okrog 40 podružnic.

Res, priznati je treba, da svobodaši niso štedili z napori, pa tudi ni nihče iskral v tem delu kakršnihkoli koristi. Delo v Svobodah je terjalo od svojih članov mnogo — vsekakor več kot delo v današnjih prosvetnih društvih, ki delujejo na bolj ali manj izhopenih poteh. Svoboda je terjala od svojih članov pripravljeno na borbo, zahtevala je delo na vseh tloriščih, ki so pomenila del skupnih ciljev — vse z najvišjim namenom: napredna miselnost se je morala za vsako ceno vsi držati med široke množice. Ne bom pretiraval, če trdim, da je to delo zahtevalo od članov veliko požrtvovalnosti in idealizma, ki mu ni najti primera.

Dokaj dobro se spominjam tudi trenj med Svobodaši. Pri tem mislim na levo in desno krilo socialistov, ki so sivo in ceš stremeli za istimi cilji, vendar pa ceš stremela od teh frakcij načelno zagovarjala svoja stališča za doseg skupnega cilja. Levičarji so bili za revolucijo, medtem ko so desničarji branili idejo evolucije. Seveda so tudi ta različna naziranja, če ne mrtvčila, pa vsaj otežkočala uspešnejše delo Svobod.

Takratni oblastniki dela Svobod sicer niso prepovedali, vendar pa ni bilo govora o kakršnihkoli pomoči tem društvom. Pogostoma in če je bilo le mogoče, so delo Svobod na ta ali oni način celo zavirali.

Vladajoči režim je šele kasneje, 7. julija 1935 ob I. zletu Svobod v Celju sklenil storiti konec naraščajoči nevarnosti. Vzrok temu je bil deloma govor Franca Leskoviča, ki se je jasno in brez ovinkarenja dotaknil vprašanja proletariata.

To je bilo dovolj, da je ban Dravske banovine razpustil Delavska telovadna in kulturno zvezo »Svoboda« z vsemi podružnicami. Čeprav je centralni od-

bor proti razpustu vložil pri notranjem ministrstvu pritožbo, češ da niso Svobode zakrivil nobene nezakonitosti, je ostalo pri prvotnem sklepu. Ta ukrep vladajočega režima pa ni za dolgo zavrl načetega dela Svobod.

ŠAŠA ŠKUFCA

bod, kajti kmalu nato so začeli ustanovljati po delavskih središčih kulturno-prosvetna društva pod drugimi imeni (v Kranju je bila osnovana »Vzajemnost«), ki so nadaljevala z delom in poslanstvom prejšnjih Svobod.

Tudi na prej zastavljeno vprašanje, če smo na 1. maj prirejali izlete, vam rad odgovorim.

Izlete smo prirejali, le 1. maju smo se morali, žal, odpovedati, v kolikor ni padel na nedeljo. V tistih časih še ni veljal 1. maj za delavski praznik —

vsaj pri nas ne. Kakor rečeno — za majski izlet smo določili prvo nedeljo v maju. Vselej smo se zbrali v velikem številu in odšli v bližnjo ali daljno okolico. Ti izleti so bili zgolj družabnega značaja in so bili predvsem namenjeni spoznavanju članov med seboj.

Prav bi bilo, če bi tudi današnje Svobode in ostala prosvetna društva posvečala družabnemu življenju v okviru izletov več pozornosti. Prav v teh, na videz brezpomembnih izletih, je utajena ena izmed mnogih oblik dela prosvetnih društev, ki jih ne kaže zanemarjati. Delo v sekcijah bo postalo pestro in kar je glavno — mladina bo rada sodelovala v prosvetnih društvih. Menim tudi, da bi Svobode najlepše počastile delavski praznik, če bi vsako leto na 1. maj prirejale za člane skupinske izlete v naravo.

KOLEKTIV KNJIGARNE »SIMON JENKO« V KRANJU
ČESTITA VSEM DELOVNIM LJUDEM

K PRAZNIKU DELA 1. MAJU

Svojim cenjenim odjemalcem nudi bogato izbiro leposlovnih, strokovnih, znanstvenih in šolskih knjig, učil, šolskih potrebščin, muzikalij, vseh vrst tiskovin, inozemskih knjig in revij. Na zalogi imamo stalno ročne in električne računske stroje priznanih znamk. Na željo pošiljamo ponudbe s prospekti in ceno.

VSEM SVOJIM ODJEMALCEM IN VSEM DELOVNIM
LJUDEM SOCIALISTIČNE DOMOVINE
ČESTITA K PRAZNIKU DELA

DELOVNI KOLEKTIV

TOVARNE LEPENKE TRŽIČ

Naloga filmskih krožkov: OBLIKOVANJE FILMSKE KULTURE

Na I. gimnaziji v Kranju je že dalj časa med najdelavnejšimi filmski krožek. Skoraj redno tedensko prireja predstave in dijaki si lahko za majhne denarce ogledajo včasih dobre filme. Toda, ali je krožek s tem dosegel svoj namen?

Raven filmskega okusa in presojanja filmov je danes pri naši mladini zelo nizka, pa tudi pri odraslih ni dosti bolje. Vzroki? Splošna kulturna raven in pomanjkanje organiziranega dela pri oblikovanju filmske kulture! Kaj je bilo do danes pravzaprav storjenega, da bi mladino poučili o vlogi filma v življenju? Brez daljših razpravljanj lahko ugotovimo, da zelo malo. Kljub vsemu pa film po-

staja sestavni del izvenšolskega udejstvovanja mladine in je tudi važen činitelj pri oblikovanju osebnosti mladega človeka. Vzgojiti za film se pravi, vzbuditi mladini zanimanje za umetniški film, pokazati ji pravilno pot v samostojnem kritičnem ocenjevanju filmov in ji širiti obzorje filmske kulture, vse to je danes izredne važnosti in prav s tem bi se morali bolj ukvarjati filmski krožki. Predavanja o problemih filmske umetnosti, o zgodovini filma, o sociologiji, estetiki, o umetniški in idejni moči filma itd. Zvezana s filmom in diskusijo bi velično pripomogla k postopnemu oblikovanju kritičnosti in pravilnega presojanja filma. Z vzgojo bi morali začeti že pri osnovnošolski mladini,

kajti prav tu učitelji premalo storijo. Samo karajoča beseda ali morda celo palica ne bo odvrnila otrok od napetih naslovov kavbojk in kriminalik, od imen lepih zvezd in zvezdnikov in od fotografij napetih prizorov.

Verjetno ne bom preveč pretiraval, če rečem, da je filmska vzgoja v današnjem času za mladino izredne važnosti. Tu ne gre za to, da bo nekdo vedel, koliko prebivalcev ima Oslo, ali koliko bogov pozna grška mitologija, ali kako se glasi tanguosov izrek, ne, tu gre za notranji razvoj mladega človeka, za izoblikovanje njegove osebnosti, in prav od tega je odvisna njegova nadaljnja vloga v družbi.

T.

Tudi v Zalogu pri Cerkljah SO DELAVNI

Kulturno umetniško društvo »Prežihov Voranc« v Zalogu pri Cerkljah se pripravlja na zaključek letošnje sezone. — To društvo, ki je bilo ustanovljeno po drugi svetovni vojni, se je prav razmahnilo šele leta 1953, ko je z dograditvijo nove šole našlo v njej tudi lepo in obširno prosvetno dvorano. Začetne težave z opremo odra so bile kaj kmalu odpravljene. Društvo šteje danes 60 članov.

Od lanske jeseni do danes je igralska družina priredila 10 predstav, prav toliko pa so jih uprizorile tuje igralske družine. Vse predstave so bile izvedene v splošno zadovoljstvo občinstva. Tudi obilna udeležba govori, da je naše podeželsko ljudstvo željno kulturnih užikov. Društvo ima tudi primerno knjižnico, ki ima 128 članov.

Za vse uspehe gre zasluga tovarišu Jožetu Staretu in šolskemu upravitelju Radu Pavlinu, ki sta v delo kulturno-prosvetnega društva vložila mnogo truda in časa.

S. A.

VELIK USPEH

„Dnevnika Ane Frank“ v Beogradu in Zagrebu

Slovensko narodno gledališče v Mariboru, ki je z velikim uspehom kot prvo v Jugoslaviji uprizorilo trenutno najbolj igrano delo na vseh svetovnih odrih »Dnevnik Ane Frank«, je pretekli teden gostovalo s tem delom v Beogradu in Zagrebu. To je bil prvi nastop mariborskega gledališča po osvoboditvi v teh dveh mestih. Predstavi v Beogradu so prisostvovali mnogi ugledni politični in kulturni delavci — med njimi tudi belgijski, holandski in kanadski veleposlanik, mariborsko gledališče je doživelo na tem gostovanju z »Dnevnikom Ane Frank« ki ga je zrealiziral naš rojak, režiser Peter Malec, velik uspeh.

Po predstavi so ob ogromnem navdušenju publike ves ansambl zasuli s cvetjem. Splošno mnenje vodilnih beograjskih in zagrebških gledališčnikov (dr. Bogdanovič, dr. Klein, Eli Finčić in drugi) je, da je maribor-

sko gledališče nesporno drugo najboljšo slovensko gledališče; še več: »da ne zaostaja prav nič za vodilnimi republiškim gledališči. To dokazuje zelo visok nivo uprizoritve »Dnevnika Ane Frank« v Malčevi režiji, ki je mojstrsko in psihološko poglobljeno ustvaril celotno ozračje v tem komadu.« (Dr. H. Klein — »Borba« 21. 4. 1957).

Prav tako pozitivno in z navdušenjem piše o tej predstavi tudi znani srbski književnik, publicist in kritik Eli Finčić. (Politika 22. 4. 1957).

Nič manjši uspeh ni doživela mariborska drama s tem delom tudi v Zagrebu, kjer po predstavi navdušenju ni hotelo biti konec — ljudje niso hoteli oditi iz gledališča in so morali igralci štirinajstkrat pred zastor.

Uspeh tega gostovanja v Beogradu in Zagrebu je za mariborsko gledališče veliko in čestno priznanje.

LOJZE DOLINAR: PREPLAH, detajl, bron, 1947

Zaupajmo —
po zimi pribaja pomlad;
krokarje, črno otožne,
pognala je proč.
Napočil je prvi maj. Tovariši,
stopimo naprej,
mlade veje so se obarvale z
upanjem...

(Iz francoske proletarske poezije)

Koncert jeseniškega simfoničnega orkestra

RADO KLEČ
dirigent
Jesenškega
orkestra

Zelezarske Jesenice se v polni meri zavedajo, da je delovnemu človeku treba nuditi čimveč kulturnih dobrin. S tem namenom je bil tudi pred tremi meseci ustanovljen simfonični orkester, ki deluje pod okriljem Mestnega gledališča. Ustanovitev tega pomembnega glasbenega telesa ni pomembna samo za Jesenice, temveč za vso Gorenjsko, saj bo po svojem programu prirejanja koncertov in gostovanj širil zanimanje za simfonično glasbo in s tem tudi vzgojno vplival na dvig kulturne ravni delovnega človeka.

Pod taktirko svojega požrtvovalnega dirigenta Rada Kleča se je orkester prvič javno predstavil v ponedeljek, 22. t. m. s koncertom, na katerem je izvajal W. A. Mozarta uverturo k operi »Figarova svatba«, P. I. Čajkovskega »Intermezzo pomposo«, Händlov »Largo«, dve slovenski narodni pesmi ter finale iz Gotovčeve opere »Ero z onega svetla«. Pri zadnji točki sporeda sta sodelovala mešana pevska zborna DPD Svoboda z Jesenic in Zirovnice. Zbore je naštudiral dirigent Polde Ulaga.

Kot solisti so sodelovali: pianistka Silva Gračnarjeva, član ljubljanske Opere baritonist Franc Langus, ter čelist Ivan Poljanšek, član Simfoničnega orkestra Slovenske filharmonije.

Simfonični orkester je s precizno izvedbo glasbenih del dokazal, da je veren nosilec kulturne tradicije železarskih Jesenic. V njegovem sestavu so amaterski in poklicni glasbeniki ter gojenci jeseniške Glasbene šole. Svoje široko pojmovanje kulture pa je dokazal tudi s tem, da je v svoj program vključil pevske zборе delavsko-prosvetnih društev.

Ta koncert tudi lahko štejejo kot jubilejni koncert dirigenta Rada Kleča, s katerim je proslavil 30-letnico neumornega glasbenega delovanja. Nedvomno je njegova zasluga, da je danes na Jesenicah tako močno razvita instrumentalna glasbena dejavnost.

Dvorana Mestnega gledališča je bila tokrat nabit polna, kar je jasen dokaz, da delovno ljudstvo v vsem podpira reproduktivno domače umetniške stvaritve. Vsem izvajanim točkam je publika navdušeno aplaudirala ter s tem dala vse priznanje dirigentu in ansamblu za tako lep koncertni večer.

P. L.

ROMAN
SLIKANICA
ZANIMIVOSTI
FILM

ZADNJA STRAN

MIMI MALENEŠEK KONIC **VIGENC** ROMAN 31

„Kaj pa delaš tu, ženin? Doma te pa nevesta čaka!“
Pivci so prasnili v smeh. Johan je pod krinko zardel, spoznal je po glasu Volbenikovega Naceta, brata svoje nekdanje neveste. „Hudič!“ je siknil in se ozrl po svojih.

Nekdo drug ga je potegnil za rokav.
„Ti, pojdi no domov in s strehe jo snemi, pa lepo jo pogrej, da ne bo zmrzovala!“

Johan je škripal z zobmi. Vsa Kropa se mu bo smejala in še leta in leta bodo ljudje pogrevali to neslanost. Roka mu je kar sama segla po krinki, da bi jo strgal izzivaču.

„Zgončev! Le čakaj capin!“ je zavpil, ko je potegnil fantu krinko z obraza in prepoznal Zgončevega Stefana, Dominikovega brata.

Stefan je lovil krinko, pa je bilo prepozno, Johan jo je že vrgel čez mizo. Toda tovariši so mu hitro prišli na pomoč. Eden od Kamnogoričanov je strgal krinko Johanu in ga povrh oplazil z ježevko po licu.

„Tepež se je začel!“ so zavpili Kroparji. „Kaj si vse upal! On je začel tepež, vsi ste videli!“

„Po njih!“ so v zboru odgovorili Kamnogoričani.

Začel se je pretep. Našlemljeni svatje so skakali na mize, grabili stole in mlatili z njimi. Pometli so kozarce z miz, vino je curkalo po tleh, pod nogami so hreščale črepinje. Za vrati je stal gostilničar in kričal:

„Samo z noži ne, drugače grem po žandarje!“

Raztrgane krinke so odletavale z obrazov in Jarem si je skušal zapomniti razgrajače, da mu bodo plačali škodo.

Johan se je rval z Zgončevim Stefanom. Posrečilo se mu je, da ga je pritisnil ob rob mize. Fant, čeprav še mlad, se je krepko držal, obdeloval je mladega Stefana s pestmi, Johan pa ga je suval v prsa in mu skušal izpodbiti noge. Končno se mu je posrečilo podstaviti nogo in Zgončevega je pomadlo. Johan se je vrgel nanj, v roki se mu je zablislil nož. Od zadaj je segel nekdo po njegovi roki, pa jo obrnil v zapestju, da je zatulil od bolečine in mu je nož padel iz odrevenelih prstov. Nad njim je stal Zgončev Dominik in ga grdo gledal, potem pa rekel:

„Si res lopov, Johan! Kar z nožem si šel nadenj!“

Johan si je grizel ustnice, roka je bila najbrž zvita. Stefan se je hitro spravil pokonci in se hotel znova zagnati vanj, toda Dominik ga je odrinil:

„Dovolj! Domov se spravi, smrkavec!“

Tepež se je unesel, vsi so gledali, kaj se je zgodilo. Minuto pozneje pa so bili že Kroparji močnejši in so začeli metati Kamnogoričane skozi vrata. Prvi je zletel Zgončev Stefan, brnil ga je Filip Heteri. Stefan se je upiral med podboji in skoro jokaje hlipal:

„Vam bomo že pokazali, čakajte, hudič!“

1	2	3	4	NAGRADNA				5	6	7	
				9	10	KRIŽANKA		11	12		
13			14		15	16	17				18
			19		20						21
22		23		24				25		26	27
		28			29					30	
31				32				33	34		
			35			36	37		38		
39		40			41			42			43
		44	45		46			47		48	
49				50	51					52	
				53				54			
55					56	57		58			59
				60	61		62			63	
64		65			66			67			68
				69					70		
71											72

PRVI MAJ

njaki, ki se ukvarjajo s študijem vse-mirja; 18. začetnice imena organizacije, ki je organizirala odpor naroda proti okupatorju; 20. nadomestek žepa (poseb. pri ženskah, 4. skl. edn.); 22. oblika glagola, ki pomeni dramiti (velel.); 25. mrk (lune, sonca, znanst. ime); 28. naplačilo; 29. stvaritelj pisanega dela, v prenešenem pomenu tudi začetnik kakoga dejanja; 30. glina; 31. ugotovljen, dognan; 33. jugosl. žitorodna pokrajina; 35. tako imenujejo prijatelji predsednika ZDA; 36. poslanec; 38. bližnji sorodnik; 39. sočivje; 41. s silo jemljem; 43. praznovanje; 44. veznik (pesniška obl.); 46. egiptovsko božanstvo; 47. kratica organ. borcev; 48. kratica dela naziva naše države; 49. oblika (nikalnica) pomož. glagola; 51. mesto v Sloveniji; 52. slovensko žensko ime; 53. anglosaško žensko ime; 54. boginja plodovitosti (posebno polja, rim.); 55. prehod dneva v noč (in obr.); 56. neko število pevcev skupaj (2. skl. edn. pisano z j); 59. naše letovišče; 60. naziv dveh delov naše države (začetnice); 62. vriska; 63. doba (2. skl. množine); 64. važen, za naš social. ustroj karakterističen način gospodarjenja v tova. ni in podj.; 69. rob v hribu, ki je obdelan; 70. našemu narodu zelo priljubljeno glasbeno udejstvovanje; 71. provinca z istoimenskim mestom v Španiji; 72. droga v čaju (množ.).

Navpično: 2. zvišana nota; 3. začetnica priimka pisatelja (1830-1905), ki je prelepo opisal Dolenjsko in začetnica kraja, kjer je nazadnje bival; 4. žensko ime; 5. ne gori več, ampak le...; 6. predlog; 7. poljska cvetlica; 9. začetek prebavnega trakta (pri človeku); 10. moško ime; 11. ime kraja na Primorskem; 12. pojav pobesnelosti, značilen za orient; 15. enaka so glasnika; 16. naziv izdelkov ter ime podjetja, ki razpisuje nagrade; 17. nikalnica; 19. tečaj; 21. moško ime in naziv izdelka podjetja - nagrajevalca; 23. del imena državnika azijske države (Daj); 24. moško ime in naziv izdelka darovalčevega; 26. pesnik neke vrste poezije; 27. gozdno božanstvo; 32. dva sumoglasnika; 34. igral. karta; 36. oblika pom. glagola; 37. romanski spornik; 40. vrtna rastlina (kompot); 41. neobhodno potreben pripomoček za igranje tenisa ali badmintona (angl. izraz); 42. žensko ime (koroško); 43. je bil marsikdo naših ljudi od okupatorja (izraz, ki pomeni nasilno menja-

vanje bivališča); 45. izraz za voz, vozilo; 48. dorasel, goden; 50. mikroskopsko majhna bitja; 52. čenčate (o otrocih); 57. pokrajina v Evropi, za katero so se bili že hudi boji (ležišče premoga); 58. medmet (vzklik bolelosti); 61. ime, ki je v zadnjem času povzročilo mnogo hude krvi; 63. bitje, ki mu je vzeta svoboda; 65. pojem za sladkost (proizvod žuželke); 66. začetnici priimka in imena slov. pesnika — „Potopnika“, ki je pesnil pod pseudonimom Petruška; 67. začetnici imena in priimka nekdanjega ravnatelja drž. študijske knjižnice v Ljubljani, urednika Prešernovih poezij, za njihov komentar je dal mnogo prispevkov, bil je tudi tolmač mnogih slov. krajevnih imen; 68. oblika oseb. zaimka.

Opomba: 1. Postavi 8 + 56 vodorav. + 16 navp. + 51 vodor. v naved. zaporedju, pa dobiš popoln naslov podjetja, ki je darovalo za naše križankarje lepe nagrade!
2. Imena pod 1, 5, 59 vodorav. ter 4, 10, 21, 24, 42 navpično pomenijo obenem tudi nazive proizvodov podjetja, ki so zaradi svoje odlične kakovosti in zmerne cene znani na jugosl. trgu.

- Za prvomajsko razvedrilo smo pripravili bralecem s sodelovanjem tovarne »Planika« Kranj nagradno križanko. Izžrebanih bo 5 reševalcev, za katere je tovarna »Planika« pripravila nekaj lepih nagrad:
1. nagrada moški čevlji »Planika« v vrednosti 4000 din
 2. nagrada ženski čevlji »Planika« v vrednosti 3500 din
 3. nagrada ženski poletni čevlji »Planika« v vrednosti 2500 din
 4. nagrada 1000 dinarjev
 5. nagrada brezplačno prejetje »Glasu Gorenjske« do konca leta 1957.
- Rešitve pošljite do vključno 13. maja. Datum žrebanja bomo objavili naknadno. **UREDNIŠTVO**
- Vodoravno: 1. žensko ime (ljubkov.); 5. moško ime; 8. reka v Aziji; 11. prebitki, ostanaki; 13. začetnice imena najvišjega organa v podjetju; 14. uč-

TOMOVE PRIGODE

PRIPREDIL: IVAN ABRAM

RISE: MILAN BATISTA

25. »Ne verjamem, Ben, da bi ti kaj takega zmoget. Tetka Polly je posebno natančna za tole ograjo. Če bi bila to zadnja ograja, bi nič ne rekel... Veš, treba jo je skrbno popleskati. Ne verjamem, da bi kateri izmed dečkov to zmoget...« — Tom je opazoval učinek svojih besed. — »No, Tom, daj da poizkusim vsaj malo. Če bi bil jaz na tvojem mestu, bi tebi prav gotovo dovolil.« — »Ben, tudi jaz bi tebi, častna beseda, ampak...«

26. »Ne bodi no tak, Tom.« je s čedalje večjo užaljenostjo nagovarjal Ben. »Pazil bom! Daj, da poizkusim. Poslušaj, dam ti sredico svojega jabolka.« — Tom se še kar ni dal preprostiti. — »Dam ti vse jabolko, Tom.« je že skoraj jezno zabrusil Ben. Tom se je »omehčal«. Z izrazom odpora v obrazu, a v srcu vesel, je sedel na sod, ki je bil poleg drevesa, medtem ko je odstopil čopič vsiljivemu Benu. Ugrizel je v jabolko, cmokal in delal narčte za »pokolje« nadaljnjih nedolžnih žrtev.

27. Ko je Ben omagal, je Tom že odstopil čopič, na videz sicer nerad, Billyju Fisherju za skoraj nepoškodovanega papirnatega zmaja. Nato si je odkupil pravico do pleskanja Johnny Miller z mrtvo podgano in z vrvice, da si jo lahko vihnel. In tako naprej. Uro za uro. Ko je minila polovica popoldneva, si je Tom od dečkov že nabral veliko bogastvo. Dobil je dvanaest frnkov, vsajnik trobenje, in tuljav narejen tōp in še mnogo drugih »dragocenosti«.

28. Tom si je dejal, da svet konec koncev ni tak pekel. Odkril je velik zakon človeškega udejstvovanja, ne da bi se tega zavedal. Zakon namreč, da je treba narediti zadevo nedosegljivo, če naj si jo deček ali pa človek sploh zaželi... Ograja je bila prepleškana, ne da bi se bilo treba Tomu kdo ve kako mučiti. Ponosen na opravljeno delo je stopil Tom pred tetko Polly, ki je sedela pri odprtem oknu v zadnji sobi...

Ob Prazniku dela čestitamo vsem graditeljem socialistične
Priporočamo svoje usluge! domovine - kolektiv čevljarske zadruga

RATITOVEC - Studeno

Čestitamo k
delavskemu prazniku!

Delikatesa

KRANJ

Majstrov trg 1
telefon: 381, 471, 317

TRGOVINA

z delikatesnim blagom -
odprta vsak dan od 6.
do 22. ure tudi ob nede-
ljah in praznikih.

BIFFE

odprt od 6. do 22. ure.

BAR »BISER«

odprt vsak dan, razen
ponedeljka od 20. do 4.
ure zjutraj. Ples, zaba-
va!

OSTALI OBRATI

Biffeji: Planina, Stor-
žič, Svoboda, Partizan,
Kopališče.

Ribarnica: sveže ribe
Pekarna: pecivo, kruh

Kvalitetna postrežba! —
Nizke cene!

PRVOMAJSKI

POZDRAV

VSEM

DELOVNIM LJUDEM

SOCIALISTIČNE

DOMOVINE!

**Kranjsko
gradbeno
podjetje
Kranj**

★ Vsem svojim
odjemalcem
in vsem
državljanom
socialistične
domovine
čestita
k Prazniku dela

TRGOVSKO PODJETJE

Peeskeba

Tržič

VARAZDINSKA
TEKSTILNA
INDUSTRIJA

VARTEKS

POSLOVALNICA KRANJ

čestita vsem delovnim ko-
lektivom, ustanovam in
vsemu delovnemu ljud-
stvu k delavskemu praz-
niku 1. maju.

Nudimo po konkurenč-
nih cenah vse vrste mo-
ških, fantovskih in de-
ških oblek ter moške,
ženske, fantovske in de-
ške plašče.

IBI

INDUSTRIJE BOMBAŽNIH IZDELKOV

Kranj

Delovni
kolektiv

čestita k 1. maju

Tapetništvo Radovljica

čestita

svojim odjemalcem

in vsemu

delovnemu ljudstvu

k Prazniku dela

ČESTITAMO OB 1. MAJU
vsem delovnim ljudem

**Medzadružno
lesno-industrijsko
podjetje
ČEŠNJICA**

OKRAJNI
LJUDSKI
ODBOR
IN VSE
MNOŽIČNE
ORGANIZACIJE

K
R
A
N
J

čestitajo
prebivalstvu
Gorenjske
in vsem
delovnim
ljudem
socialistične
domovine
k Prazniku
delav

DELOVNI KOLEKTIV TISKANINE

K R A N J

čestita za delavski praznik 1. maj

VSEM ODJEMALCEM PRALNIH

IN ČISTILNIH SREDSTEV

ZNAMKE »OVEN« ČESTITA

K PRAZNIKU 1. MAJU

**Tovarna mila OVEN
K R A N J**

Soboplesk
Steklarstvo
Brivsko-frizerski salon
Tapetništvo
K R A N J

PRIDRUŽUJEMO SE ČESTITKAM
OB 1. MAJU!
PRIPOROČAMO NAŠE USLUGE!

OB 1. MAJU

POŠILJAMO BORBENE POZDRAVE
GRADITELJEM SOCIALIZMA

KOMUNALNO PODJETJE
CESTE IN KANALIZACIJA
K R A N J

TEKSTILNA TOVARNA
„SUKNO“-Zapuže

OB PRAZNIKU DELOVNEGA
LJUDSTVA ZELIMO VSEM
POSLOVNIM PRIJATELJEM
IN VSEM DELOVNEMU LJUDSTVU
SOCIALISTIČNE DOMOVINE
MNOGO USPEHOV PRI NADALJNI
IZGRADNJI SOCIALIZMA

DELOVNI KOLEKTIV
„ELEKTRO KRANJ“

OB PRAZNIKU DELA
ČESTITA VSEM DELOVNEMU LJUDSTVU

Pekarna in slaščičarna Bled

čestita vsem delovnim kolektivom za delavski praznik

1. MAJ

ISKRENO ČESTITAMO K 1. MAJU IN SE TOPLO PRIPOROČAMO

GOSTILNA

PRI KOLODVORU

ŠKOFJA LOKA

Kmetijska zadruga Trata - Škofja Loka

SE PRIDRUŽUJE ČESTITKAM OB 1. MAJU

AVTOPROMET

čestita delovnim ljudem za Praznik dela in zagotavlja, da bo ustrezal njihovim željam in zahtevam v prometu!

KRANJ

DELOVNI KOLEKTIV TRGOVSKEGA PODJETJA

KURIVO

KRANJ

ČESTITA VSEM DELOVNIM LJUDEM K

1. MAJU

K 1. MAJU, PRAZNIKU DELA ŽELIMO VSEM DELAVCEM V NAŠI SOCIALISTIČNI SKUPNOSTI SE VEČ DELOVNIH USPEHOV IN ZMAG

Delovni kolektiv TOVARNE KLOBUKOV

ŠEŠIR

ŠKOFJA LOKA

Priporočamo naše izdelke: moške in damske klobuke, moške in damske barete, moške in damske tulce

Ob prazniku dela POSILJAMO delavske pozdrave VSEM GRADITELJEM SOCIALIZMA!

„MESO“ KAMNIK

Delovni kolektiv Obrtno-kovinskega podjetja Škofja Loka

čestita vsem delovnim ljudem ob 1. maju

Delovni kolektiv OPEKARNE STRAŽIŠČE

POŠILJA PRVOMAJSKI DELAVSKI POZDRAV VSEMU DELOVNEMU LJUDSTVU

Sitarska in žimarska zadruga

STRAŽIŠČE PRI KRANJU

POŠILJA DELAVSKE POZDRAVE OB PRAZNIKU DELA

OB 1. MAJU ISKRENO ČESTITA KOMUNALNO PODJETJE VODOVOD KRANJ

Borbene pozdrave vsem delovnim ljudem socialistične domovine!

USNJARNA ŽELEZNIKI

Grosistično podjetje

ŽIVILA KRANJ

ČESTITA VSEM SVOJIM ODJEMALCEM K 1. MAJU

čestita vsemu prebi-valstvu občine in vsem delovnim ljudem države za Praznik dela — 1. maj

OB 1. MAJU POŠILJA BORBENE POZDRAVE VSEM DELOVNIM LJUDEM NAŠE DOMOVINE

CELULOZA MEDVODE

IZDELUJE VSE VRSTE NEBELJENE SULFITNE CELULOZE KAKOR TUDI USNJARSKA POMOŽNA STROJILA PINOTAN IN KEMOTAN

Občinski ljudski odbor Medvode

ČESTITA SVOJIM OBČANOM IN VSEMU DELOVNEMU LJUDSTVU NAŠE DOMOVINE K PRAZNIKU DELA

OB PRAZNIKU DELAVSKEGA RAZREDA — 1. MAJU ŽELIMO DELOVNIM LJUDEM NAŠE DOMOVINE MNOGO USPEHOV V IZGRADNJI SOCIALIZMA

Tovarna gumbov Kamnik

Borbene pozdrave vsem odjemalcem in delovnim ljudem naše domovine!

Opekarna Bobovk

KOLEKTIV PODJETJA

KRANJ

ŽELI MNOGO VESELJA IN ZADOVOLJSTVA OB 1. MAJU

R
U
N
O

DELOVNIKOLEKTIV
TOVARNE USNJA

V TRŽIČU

ČESTITA K PRAZNIKU DELOVNEGA LJUDSTVA
1. MAJU

**MESARIJA
BLED**

čestita
svojim odjemalcem
k 1. maju

RESTAVRACIJA TRIGLAV
KOLODVORSKA RESTAVRACIJA

J E S E N I C E

čestitata delovnim ljudem
k prazniku dela

**Gostilna Turizem
BOHINJSKA BISTRICA**

čestita
delovnim ljudem
k 1. maju
in jim želi
prijeten oddih

**RIBNIK-EXPORT
J E S E N I C E**

ČESTITA K PRAZNIKU
DELOVNEGA LJUDSTVA

VSEMU
PREBIVALSTVU
ISKRENO
ČESTITA K
1. MAJU

**MESARIJA
RADOVLJICA**

Trgovsko
podjetje
IZBIRA

LESCE
čestita
k 1. maju

Ob 1. maju - Prazniku dela
pošilja iskrene čestitke vsem
delovnim ljudem Slovenije

kolektiv

**BOMBAŽNE PREDILNICE
IN TKALNICE TRŽIČ**

*Iskren pozdrav
k Prazniku dela -
1. maju
pošilja vsem
delovnim ljudem
naše domovine*

*Industrija
platnenih izdelkov
Jarše*

*Iskreno čestitamo
k Prazniku dela!*

J E L O V I C A
MEDZADRUŽNI
LESNI KOMBINAT
ŠKOFJA LOKA

PROIZVAJAMO:
STAVBNO IN SOBNO POHIŠTVO
LESNO EMBALAŽO
LESENE MONTAŽNE HISICE
FURNIRJE VSEH VRST
VEZANE IN PANEL PLOŠČE
GRADBENE PLOŠČE "JUGOLIT"
IN VSE OSTALE LESNE IZDELKE

Tel.: 362 — Brzobjav: Jelovica Šk. Loka

GROSERVIS
LABORE K R A N J

ČESTITA
KMETIJSKIM PROIZVAJALCEM
IN VSEM
DELOVNIM LJUDEM
K PRAZNIKU DELA

Delovni kolektiv
Tovarne rastlinskih olj in
oljnih izdelkov

**OLJARICA
BRITOF
PRI KRANJU**

čestita vsem svojim poslovnim
prijateljem in delovnim kolek-
tivom naše države za
PRAZNIK DELA — 1. MAJ

Priporoča svoje izdelke:
rafinirana bela namizna olja,
tehnična olja in raznovrstne
pogače za prehrano živine

**ZADRUŽNA
MLEKARNA
ČIRČE
K R A N J**

ISKRENO ČESTITA
K DELAVSKEMU
PRAZNIKU -

**1.
MAJU**

Ob prazniku

delavskega razreda 1. maju

čestita delovni kolektiv

ŽELEZARNE JESENICE

PRIDRUŽUJEMO SE
ČESTITKAM

ob 1. maju

Kmetijska
zadruga
Žiri

K DELAVSKEMU PRAZNIKU

PRVI MAJ

čestitamo vsem delovnim kolektivom in borcem za svobodo
ter jim želimo novih delovnih zmag

KOLEKTIV

TOVARNE „ISKRA“ KRANJ

„ISKRA“ TOVARNA ELEKTROTEHNIČNIH IN FINOMEHANIČNIH IZDELKOV
K R A N J

Vsem
svojim članom
in vsemu
prebivalstvu
čestitamo
ob 1. maju

Kmetijska
zadruga
Gorenja vas

Sava tovarna gumijevih izdelkov
K r a n j

Vam priporoča transportne trakove, izdelane na
najnovejši rotacijski preši za kontinuelno vulkani-
zacijo. Zajamčena brezhibna enakomerna kvaliteta
po vsej dolžini traku za razliko od neenakomernih
izdelkov zastarelih etažnih stiskalnic. Na željo vam
dostavimo izčrpna poročila

Vsem našim poslovnim prijateljem iskreno čestitamo
k prazniku delovnega ljudstva 1. MAJU

Vsem našim
poslovnim
prijateljem
in vsem
delovnim ljudem
prvomajski
pozdrav!

Čevljarna
STORŽIČ
Visoko

**MESNINA
ŠKOFJA LOKA**

Čestitamo
k 1. maju
in priporočamo
svoje usluge!

Delovni kolektiv

**PILARNE
RETEČE**

čestita
k 1. maju
Priporočamo se
za nasek
vseh vrst pil
in splošna
kovaška dela

**Ključavničarstvo
KRANJ**

čestita
k 1. maju
in se priporoča

DELOVNI KOLEKTIV
**GOZDNEGA
GOSPODARSTVA
BLED**

čestita ob Prazniku dela

Delovni kolektiv

**Predilnice
Begunje**

čestita
k delavskemu
prazniku 1. maju
in
k občinskemu
prazniku
Begunj
4. maju
vsem
delovnim ljudem

Ob 1. maju čestitajo

IN PRIPOROČAJO SVOJE USLUGE

TAPETNIŠTVO KAMNIK

MIZARSTVO ANTON KOS, KRANJ

TRGOVINA »PRI KRANJCU«, KRANJ

ŠTEFAN REŽUN, soboslikar in pleskar, Kranj

GOSTILNA »MARKELJ«, OTOČE

TRGOVSKO PODJETJE LUBNIK

Ob delavskem
prazniku želimo
vsem
delovnim ljudem
mnogo uspehov
pri nadaljnji
izgradnji
socialistične
domovine

Delovni kolektiv

**PLAMEN
KROPA**

Delovni kolektiv

Lesno industrijskega podjetja Bled

pošilja ob 1. maju

delavske pozdrave

vsem svojim

poslovnim prijateljem

in vsemu

delovnemu ljudstvu!